

CENTRUM PRO LIDSKÁ PRÁVA A DEMOKRACII

Bulletin lidských práv

Vážené dámy a pánové,

na úvod nového Bulletinu Vám přinášíme článek Ivany Hrdličkové, bývalé soudkyně Zvláštního tribunálu pro Libanon, která se ohlíží po dokončení mandátu tribunálu a hodnotí jeho přínos pro hledání mezinárodní trestní spravedlnosti.

V sekci Mezinárodní trestní spravedlnost se Nikola Burdová věnuje řízení před Kosovskými zvláštními senáty, které zahájily dlouho očekávaný proces s bývalým kosovským prezidentem. Ten spolu s dalšími obžalovanými čelí obvinění ze spáchání zločinů proti lidskosti a válečných zločinů.

Kamila Pelíšková a Daniela Maiettová z Evropské sekce osvětlují dvě rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva proti Maďarsku. První se týká ochrany soukromí v podobě zveřejnění osobních

údajů v rejstříku daňových neplatičů. Druhé se vztahuje k diskriminaci a segregaci romských žáků.

V sekci Mezinárodní politika, byznys a lidská práva se Le Minh Tam zabývá tristními podmínkami migrujících pracovníků v Itálii. Kristýna Tylšová si dále všímá historické dohody států OSN na ochraně života oceánů v podobě zcela nové Úmluvy.

Karolína Vejmolová z České sekce pojednává o újmě na zdraví vzniklé v nemocnici. Jak české právo na odškodnění poškození zdraví pamatuje? Jak si může poškozený na kvalitu zdravotních služeb stěžovat?

Příjemné čtení Vám přeje

Pavel Doubek

Editor Bulletinu lidských práv

Obsah

Téma	 	3
• Zvláštní tribunál pro Libanon – Konečná etapa na cestě ke spravedlnosti		3
1) Mezinárodní trestní spravedlnost	 	7
• Kosovské zvláštní senáty zahajují proces s bývalým kosovským prezidentem		7
• Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost		10
2) Evropský systém ochrany lidských práv	 	13
• ESLP: Zveřejnění údajů o daňových dlužnících v Maďarsku mohlo představovat zásah do soukromého života		13
• Vzdělávání romských dětí v segregovaných školách v Maďarsku porušuje zákaz diskriminace		17
• Aktuality evropské sekce		20
3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva	 	22
• Nerovné postavení migrantů: problém, který (ne)chceme řešit?		22
• Dobrá zpráva pro naše oceány: V sídle OSN v New Yorku byla uzavřena smlouva o ochraně světových oceánů		25
• Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva		28
4) Česká republika a lidská práva	 	31
• Újma na zdraví vzniklá v nemocnici: jak dosáhnout jejího odškodnění?		31
• Aktuality české sekce		34
Monitoring lidskoprávních publikací		37
Redakce Bulletinu		38

Citace titulní fotografie:

Zvláštní tribunál pro Libanon, autor: Jan Lhotský.

SERVIS PRO ZÁJEMCE O LIDSKÁ PRÁVA NA WEBU CENTRA

Pokud se zajímáte o lidská práva, na webu Centra najdete řadu zajímavých informací. V sekci Blog naleznete další zajímavé krátké články či rozhovory s významnými osobnostmi a v sekci Akce se dozvíte, jaké konference a odborné diskuze jsme uspořádali nebo právě chystáme.

Na webu máme rovněž například seznam letních škol, kterých se můžete zúčastnit, včetně potřebných termínů, dále manuál výzkumu lidských práv s řadou odkazů na užitečné zdroje a relevantní instituce, a další užitečné informace.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

Zvláštní tribunál pro Libanon – Konečná etapa na cestě ke spravedlnosti

Ivana Hrdličková

Soudkyně tribunálu v roce 2012 a zvolena jeho předsedkyní a předsedkyní odvolacího senátu postupně na pět po sobě jdoucích funkčních období v době od 1. 3. 2015 do 28. 2. 2023

Krátké ohlédnutí za dokončením mandátu tribunálu, který byl zřízen s cílem vyšetřit a soudit teroristické ataky v zemi, sužované politickým násilím. Jaké jsou výsledky a dopady tohoto, v mnoha ohledech neobvyklého procesu, který kombinoval libanonské a mezinárodní právo a proběhl v nepřítomnosti všech obžalovaných? Jak tribunál přispěl k hledání spravedlnosti v Libanonu a jaké cenné zkušenosti mohou být využity pro budoucí soudní praxi?

Mezinárodní trestní spravedlnost

Téma mezinárodních trestních tribunálů ve všech možných podobách nebylo zřejmě dosud nikdy skloňováno častěji než v posledním roce. Vyhrocená mezinárodní situace nám všem připomněla, že mezinárodní trestní spravedlnost má, přes své neoddiskutovatelné problémy, jasné nezastupitelné místo v úsilích o dosažení spravedlnosti, a to v situacích, kdy dané případy, z různých důvodů, nemohou být řešeny národní justicí.

Vznik Zvláštního tribunálu pro Libanon

Jedním z takových případů, kdy bylo zřejmé, že případy teroristických útoků nemohou být řešeny národní justicí, byl bombový útok na bývalého předsedu libanonské vlády, Rafíqa Haririho, k němuž došlo 14. února v centru Bejrútu v Libanonu. Tento útok byl jakýmsi vyvrcholením celé řady předchozích útoků a již z první zprávy Mezinárodní nezávislé vyšetřovací komise, ustavené Generálním tajemníkem OSN [2], vyplynulo doporučení k ustavení mezinárodní soudní instituce [3].

Rafíq Harírí [1]

V roce 2007 tak byla podepsána smlouva mezi vládou Libanonu a OSN o založení tribunálu, která ke své platnosti vyžadovala ratifikaci libanonským parlamentem. K ratifikaci smlouvy však nedošlo, neboť část parlamentu znemožnila vůbec zahájení hlasování. Parlamentní většina nicméně vyjádřila podporu smlouvě dopisem, adresovaným Generálnímu tajemníkovi OSN.[4] Zvláštní tribunál pro Libanon pak byl založen dle článku VII Charty OSN, s přihlédnutím k ohrožení mezinárodní bezpečnosti a principu spravedlnosti, a to Rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1757.[5] Zvláštní tribunál pro Libanon se tak stal historicky prvním mezinárodním tribunálem s pravomocí vyšetřovat a vést řízení ve věci trestného činu terorismu.[6] Svoji činnost oficiálně zahájil poblíž nizozemského Haagu dne 1. března 2009.

Necelý měsíc po zahájení své činnosti, soudce pro přípravné řízení nařídil libanonským úřadům pře-

vést věc útoku ze dne 14. února 2005 na nově vzniklý tribunál a o měsíc později vydal rozhodnutí, kterým nařídil libanonským úřadům propustit čtyři osoby, které byly libanonskými orgány zadrženy v souvislosti s vyšetřováním předmětného útoku.[7]

Pravomoc tribunálu

Pravomoc Zvláštního tribunálu pro Libanon byla vymezena Statutem tribunálu [8] poměrně striktně a zahrnovala útok ze dne 14. února 2005, při kterém zahynul bývalý předseda vlády Rafiq Hariri a další, jakož i útoky s tímto útokem související a došlo k nim v období mezi 1. říjnem 2004 a 12. prosincem 2005. Dále do pravomoci tribunálu mohly eventuálně spadat i útoky, k nimž došlo i po 12. prosinci 2005, pokud by souvisely s útokem ze dne 14. února 2005 a vyslovil-li by s tímto souhlas Libanon a Rada bezpečnosti OSN, k čemuž však nikdy nedošlo.

Tribunál řady prvenství

Tribunál byl založen jakožto hybridní a aplikoval libanonské i mezinárodní hmotné právo, působili zde libanonští i mezinárodní soudci, přičemž mezinárodní soudci tvořili většinu. Procesní řízení před tribunálem bylo vedeno na základě zásad, přijatých soudci tribunálu a kodifikovaných v Procesním a důkazním řádu, zohledňujících zkušenosti ostatních mezinárodních tribunálů a kontinentálního i common-law práva.[9] Novým prvkem v mezinárodní trestní justici byl i institut samostatného soudce pro přípravné řízení, který se poté nepodílel na činnosti senátu prvního stupně. Poprvé od norimberských procesů mohl tribunál vést řízení v nepřítomnosti obžalovaných, za splnění obsáhlých podmínek.

Ivana Hrdličková [2]

Stadia řízení

Řízení před tribunálem zahrnovalo čtyři stadia. První, neveřejné vyšetřování bylo zajišťováno Úřadem prokurátora. Prokurátor v případě shromáždění dostateku relevantních důkazů, podal obžalobu soudci pro přípravné řízení, který obžalobu mohl potvrdit, zamítnout nebo vrátit prokurátorovi k doplnění dalších důkazů. V případě potvrzení obžaloby věc přešla do fáze přípravného soudního řízení, během které prokurátor pokračuje ve vyšetřování a současně obhajoba zahajuje své vyšetřování.[10] V této fázi, soudce pro přípravné řízení mimo jiné rozhodoval například o žádostech poškozených účastnit se řízení, ochraně svědků a podobně. Třetí fází bylo veřejné řízení před senátem prvního stupně.[11] Čtvrtou fází pak bylo odvolací řízení. Rozhodnutí senátu prvního stupně mohlo být stranami napadeno z důvodu pochybení faktického i právního.[12] Odvolací senát mohl napadené rozhodnutí potvrdit, změnit nebo zrušit.[13]

Projednávané případy

Řízení proti pěti obžalovaným z útoku na bývalého předsedu vlády Rafiqa Haririho a dal. bylo skončeno rozsudkem senátu prvního stupně ze dne 18. srpna 2020, jímž byl Salim Jamil Ayyash uznán vinným ve všech bodech obžaloby a rozsudkem o trestu ze dne 11. prosince 2020 byl odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody, zatímco tři další obžalovaní byli zproštěni viny. Řízení ve věci obžaloby Mustafy Baddreddina bylo v roce 2016 rozhodnutím senátu zastaveno z důvodů předložených důkazů o jeho úmrtí. Odvolací senát změnil v rámci odvolacího řízení rozsudek senátu prvního stupně a uznal obžalované Husseina Hassana Oneissiho a Hassana Habiba Merhi vinnými ve všech bodech obžaloby/odvolání a uložil jim oběma doživotní tresty odnětí svobody.[14]

Ve věci souvisejících útoků bylo řízení ukončeno ve fázi přípravného řízení.[15][16]

Krise

Tribunál se, vlivem mnoha faktorů, potýkal de facto od začátku svého působení s mnoha potížemi. Libanon, země zmítaná politickými problémy a násilím, se po atentátu na Rafiqa Haririho ocitla v ještě složitější situaci, což, mimo jiné, ilustruje

i způsob, jakým se země snažila vypořádat s tímto atentátem. Nejednotnému Libanonu tehdy mezinárodní společenství vyjádřilo podporu směrem k nastolení spravedlnosti a Rada bezpečnosti OSN přijala již zmíněnou Rezoluci 1757 o vytvoření tribunálu. Přijetí Rezoluce umožnilo vznik tribunálu, nicméně problémy, s nimiž se tribunál od počátku potýkal, ukázaly křehkost takového rozhodnutí. Jako všechny mezinárodní i hybridní tribunály, tak i libanonský tribunál byl zcela závislý na justiční spolupráci Libanonu i dalších zemí, na podpoře mezinárodní komunity v otázce financování, politické i diplomatické podpory. Mnoho vyřčených i nevyřčených očekávání, z nichž se mnohá nenaplnila, ať už proto, že nebyla od počátku realistická, nebo kvůli problémům, více či méně očekávaným či neočekávaným, které se objevily později, podpora postupně klesala, ačkoli touha po dosažení alespoň nějakého stupně spravedlnosti, přetrvávala.

Dlouho očekávané vyhlášení rozsudku senátem prvního stupně bylo naplánováno na srpen 2020. Čtvrtého srpna však došlo k šokujícímu výbuchu v bejrútském přístavu, který přinesl nejen tragické oběti, mnoho rozčarování a ztrátu nadějí, ale nezměrně prohloubil už tak těžce probíhající krizi v zemi. Libanon se ocitl znovu na prahu obrovské krize. Krize, která zatím stále nemá úspěšný konec.

Situace, která v tomto období nastala pro tribunál, by vydala spíše na samostatnou knihu než článek. Nastala krize, která velmi snadno mohla přinést totální kolaps tribunálu, zřízeného Radou bezpečnosti OSN. Takovýto konec by nepochybně ještě prohloubil určitou skepsi, která mezinárodní trestní spravedlnost postihla. Skutečnost, že se tak nestalo a tribunál zdárně dokončil svůj, byť omezený, mandát, je výsledkem mnoha operativních inovací na

Zvláštní tribunál pro Libanon [3]

poli mezinárodní spravedlnosti, nasazení a získání podpory k dokončení mandátu, ať už se jedná o vytvoření a užití výkonnostních ukazatelů pro soudce, řízení rizik, přijetí cílených úsporných opatření ve velkém měřítku, motivační přístupy k zaměstnancům, specializované diplomatické briefinky atd. Mimo jiné toto období také přineslo jasný signál, že pravidla a regulace pro fungování mezinárodní justiční instituce, zřízené za velmi křehkých podmínek, v podstatě nelze, nebo alespoň ne snadno, změnit, v průběhu jejího fungování.

Zjištěné poznatky a zkušenosti

Samotný vznik tribunálu, jeho fungování i dokončení jeho mandátu přineslo velmi cenné poznatky a zkušenosti [17], a to ve všech oblastech činnosti tribunálu, jeho vzniku i zakončení činnosti. Tyto poznatky a zkušenosti jsou navíc přenositelné a využitelné pro případ, kdy by bylo zvažováno vytvoření další mezinárodní či hybridní justiční instituce. Velmi stručně shrnuto, tyto poznatky a zkušenosti zahrnují tři hlavní oblasti, a to (i) zřízení instituce, (ii) právní otázky, (iii) fungování, efektivnost a odkaz instituce. Zajištění podpory nejen pro vznik instituce, ale i pro její fungování a uzavření, zajištění spolupráce, ujasnění a komunikace očekávání, zvážení právních rámců a regulací pro fungování, zajištění efektivnosti, jsou jen příklady. Je mimořádně důležité se zabývat politickou, diplomatickou a finanční podporou a právními otázkami před vznikem instituce. Současně se také ukazuje, že v žádném případě nelze podcenit ani mnohem přímočařejší otázky, jakými jsou regulace činnosti a pracovních vztahů, měřítko efektivnosti a odpovědnost. Je totiž stejně důležité přijmout jasná pravidla a regulace jako získat ty správné osoby, které budou nejvhodnější na konkrétní úkoly, ať už se jedná o soudce, prokurátory nebo administrativu.

Odkaz tribunálu

Zvláštní tribunál pro Libanon byl [18] bezesporu unikátním justičním orgánem, který vznikl s nadějí a očekáváním, že jeho činnost přinese spravedlnost zemi, která si jeho vytvoření vyžádala a byla po léta zmítaná politickou nestabilitou a mnoha krizemi. Byla tato očekávání nereálná? Některá dozajista ano. Nicméně řada obětí terorismu, která se účastnila řízení, přijala vytvoření a fungování tribunálu s vděčností. S vděčností k tomu, že nelze přehlížet

politicky motivované teroristické útoky a že hlas obětí je třeba vyslyšet. Mají tedy úvahy o mezinárodní trestní spravedlnosti, přes mnohé kritiky a nedostatky, smysl? Dovolím si odpovědět z pozice osoby, která byla po deset let soudkyní tribunálu a z toho osm let prezidentkou a předsedkyní senátu. Ano, úvahy o volání po mezinárodní spravedlnosti mají smysl. V případech, kdy národní justice, ať už z jakéhokoli důvodu, se danými případy nemůže zabývat, by tyto neměly být nepostihnuty. Hlas mezinárodní komunity k tomu, aby spravedlnosti bylo učiněno zadost, je nezbytný. Jedním dechem však dodávám, že mezinárodně trestní justiční instituce kriticky potřebují reformy. Musí být rychlejší, pružnější, levnější. Mým přáním je, aby poznatky a zkušenosti ze Zvláštního tribunálu pro Libanon, a to zejména z období dokončování mandátu, kdy se mnohé poznatky a zkušenosti odhalily naplno, byly inspirací pro takové reformy.

Poznámky

- [1] Ivana Hrdličková byla jmenována soudkyní tribunálu v roce 2012 a zvolena jeho předsedkyní a předsedkyní odvolacího senátu postupně na pět po sobě jdoucích funkčních období v době od 1.3.2015 do 28.2.2023.
- [2] UN International Independent Investigation Commission, UNIIIC
- [3] S/2005/203
- [4] S/2007/281
- [5] S/RES/1757/2007
- [6] Dne 28. února 2009 skončil mandát Mezinárodní nezávislé vyšetřovací komise UNIIIC a veškeré podklady byly předány Úřadu prokurátora nově zřízeného Zvláštního tribunálu pro Libanon. V březnu 2009, kdy tribunál oficiálně zahájil svoji činnost, soudci tribunálu na svém plenárním zasedání přijali Procesní a důkazní řád, Pravidla pro zadržené osoby a Směrnici pro jmenování úřadu obhájce.
- [7] STL, Before the Pre-Trial Judge in Case No.: CHIPTJ/2009/06
- [8] Statute of the Special Tribunal for Lebanon, článek 1
- [9] The Rules of Procedure and Evidence

Soudní síň Zvláštního tribunálu pro Libanon [4]

Obhájce Hassana Habibi Merhiho – Jad Khalil [5]

- [10] Fáze soudního řízení před mezinárodními soudy se odlišuje od pravidel a postupu soudních řízení před národními soudy
- [11] Soudní jednání jsou zpravidla přenášena libanonskými médii a jsou také přístupná široké veřejnosti prostřednictvím webových stránek, kde je možné jednání, simultánně tlumočená do všech tří úředních jazyků tribunálu, online sledovat
- [12] Statut, článek 26/1, Procesní řád, článek 176
- [13] Statut, článek 26/2, Procesní řád, článek 188
- [14] Rozsudek Odvolacího senátu ze dne 10.3. a 16.6.2023
- [15] Tribunál se dále zabýval, v rámci své odvozené pravomoci, řízením ve věci odtajnění důkazů ohledně prvotního zadržení Mr. El Sayeda a případy obstrukce výkonu spravedlnosti.
- [16] M.Hamadeh, Hawi, El-Murr, www.stl-tsl.org
- [17] 'Lessons identified and Lessons learned', presentations by STL President Judge Ivana Hrdlickova
- [18] Mandát tribunálu byl dokončen ke dni 28. března 2023. generální tajemník OSN prodloužil velmi omezený mandát technické kanceláři k dokončení administrativního procesu uzavření tribunálu.

Fotografie

- [1] Rafiq Harírí. Rafiq Hariri in Beirut, autor: CharlesFred, 5. srpen 2005, zdroj: Flickr, CC BY-NC-SA 2.0.
- [2] Ivana Hrdličková. STL President - Judge Ivana Hrdličková, autor: Special Tribunal for Lebanon, 11. říjen 2017, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.
- [3] Zvláštní tribunál pro Libanon. Special Tribunal for Lebanon - Exterior, autor: Special Tribunal for Lebanon, 1. listopad 2011, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.
- [4] Soudní síň Zvláštního tribunálu pro Libanon. Special Tribunal for Lebanon - Courtroom, autor: Special Tribunal for Lebanon, 1. listopad 2011, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.
- [5] Obhájce Hassana Habibi Merhiho - Jad Khalil. Defence co-counsel for Hassan Habib Merhi - Jad Khalil, autor: Special Tribunal for Lebanon, 26. červen 2018, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce: Jan Lhotský a Dagmar Matušů

Kosovské zvláštní senáty zahajují proces s bývalým kosovským prezidentem

Nikola Burdová

Kosovské zvláštní senáty zahájily dlouho očekávaný proces s bývalým kosovským prezidentem **Thaçim** a jeho bývalými partyzánskými spolubojovníky z Kosovské osvobozené armády. Obžalovaní čelí obviněním ze spáchání zločinů proti lidskosti a válečných zločinů.

Kosovské zvláštní senáty (KSC) byly založeny [1] s cílem stíhat, a především pak soudit zločiny spáchané na konci devadesátých let, kdy Kosovo bojovalo za nezávislost a potlačení srbské represivní vlády. KSC jako takové jsou součástí kosovské soudní soustavy, nicméně sídlí v Haagu za účelem předejití ovlivňování a vyhrožování svědkům.

KSC mají soudit pouze zločiny spáchané jednou specifickou skupinou – příslušníky Kosovské osvobozené armády (KLA). Toto vymezení KSC zásadně odlišuje od Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY), který soudil Srby, Bosňáky, Chorvaty i Kosovany bez výjimek. Co se týče války v Kosovu, která probíhala mezi lety 1998-1999, ICTY soudil jen hrstku zločinů spáchaných v jejím rámci, a to především pak ty, kterých se dopustily jugoslávské jednotky nebo srbská armáda. Potřeba ustavit samostatný orgán vznikla i s ohledem na to, že některé ze zločinů spáchaných na území Kosova pod jurisdikci ICTY vůbec nespádaly (více k založení KSC viz Bulletin červenec-srpen 2020, str. 12).

Největší proces před Kosovskými zvláštními senáty

KSC se za dobu své existence zabýval hned několika obviněními z ovlivňování svědků, za spáchání válečných zločinů pak odsoudil bývalého velitele KLA Saliha Mustafu a z téhož důvodu letos v únoru

*Bývalý prezident Kosova **Thaçi** [1]*

zahájil řízení s Pjetërem Shalou (více o případech před KSC viz Bulletin září 2022, str. 13). V rámci tzv. velkého procesu však před soudem stane nejvyšší tehdejší představitel státu - bývalý velitel guerillové skupiny Hashim Thaçi, pozdější politik a prezident Kosova. Spolu s ním jsou ze zločinů proti lidskosti a válečných zločinů obviněni tři jeho bývalí partyzánské spolubojovníci, velitelé guerillových skupin a později i politické figury.

Kadri Veseli byl předsedou kosovského parlamentu a předseda Kosovské demokratické strany. Jakup Krasniq byl předsedou národní rady Sociálně demokratické iniciativy a poslední obžalovaný Rexhep Selimi byl předsedou v té době největší opoziční strany Vetëvendosje. Čtveřice obžalovaných tak skutečně představuje nejvyšší politická patra tehdejšího kosovského státu.

Zločiny exprezidenta Thačiho

Obžaloba viní jak bývalého prezidenta, tak jeho spolubojovníky z tzv. společného zločinného plánu (*joint criminal enterprise*) [2], když měli minimálně v období od března 1998 do září 1999 zavraždit téměř sto osob. Dopouštět se měli bití, vraždění a hromadného pohřbívání, a to mimo jiné na etnických Albáncích, Srbech nebo Romech. I pokud se zločinů přímo neúčastnili, měli jakožto vysoce postavení představitelé KLA povinnost zločinům nižších příslušníků předcházet nebo pachatele za jejich páchaní nahlásit příslušným orgánům.[3]

Mezi konkrétními obviněními se objevuje například zavraždění dvanácti Srbů. V červenci 1998 měla být skupina 11 srbských zajatců převezena do sklepa, kde již byli drženi dva další zajatci. Ve sklepě měli být mučeni a následně v blízkém okolí zastřeleni a pohřbeni do masového hrobu. Jednomu zajatci se přitom podařilo uniknout.

Obžaloba mluví i na taktiky obžalovaných, jejichž účelem bylo získat kontrolu nad Kosovem, a to prostřednictvím vyhrožování, násilí a fyzické likvidace politických oponentů. Obžaloba obviňuje Thačiho a Veseliho z únosu dvou příslušníků opozice, kteří se po interakci s dvojicí obžalovaných už nikdy nenašli. Přímo Thači měl pak vést zadržení a vy-

Obraz války v Kosovu [2]

Znak Kosovské osvobozené armády [3]

hrožování zabitím 13 členům kosovské parlamentní delegace, která byla na humanitárním výjezdu ve vesnici Qirez.

Bude žaloba úspěšná?

Obžaloba tvrdí, že mezi bývalým prezidentem Thačim, několika vysokými představiteli KLA a řadovými členy v terénu existovala rozsáhlá zločinecká síť. Žalobce proto ve své obžalobě pracuje s pojmem „společný zločinný plán“, což se ve svém důsledku může projevit jako slabý bod obžaloby. Žalobce totiž bude muset prokázat, že mezi obžalovanými existoval společný plán, a tudíž, že mezi obžalovanými panovala na spáchaných zločinech shoda.

S ohledem na značné množství osob, které mělo být součástí této sítě, je otázkou, zda takový počet osob může sdílet společný motiv. Žalobce však představuje i možnou alternativu, a to že nižší představitelé KLA, resp. řadoví příslušníci, nebyli součástí této zločinecké sítě, ale byli spíše používáni jako „nástroje“ pro páchaní trestné činnosti vyššími představiteli.

KLA byla navíc guerillovou skupinou. Na rozdíl od zločinů páchaných jugoslávskou armádou, která měla jasnou strukturu, tak může být obtížné získat potřebné důkazy. Už teď je ale naplánován výslech

více než 300 svědků a očekává se, že provedení důkazů se může protáhnout až do roku 2025. Na výsledek soudního řízení si tedy počkáme několik let.

Poznámky

- [1] KSC nejsou mezinárodním tribunálem, ale soudním orgánem, který tvoří kosovskou soudní soustavu, přestože obsazen je pouze mezinárodními soudci. Právní základ KSC je obsažen v kosovské ústavě a kosovském zákoně č. 05/L-053. To jej činí odlišným např. od Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu nebo pro bývalou Jugoslávii, které byly založeny rezolucí Rady bezpečnosti OSN.
- [2] V rámci *joint criminal enterprise* je každý člen organizované skupiny považován za individuálně odpovědného za zločiny spáchané skupinou v rámci společného zločinného plánu. Umožňuje tak stíhat členy skupiny za trestné činy skupiny. Tato doktrína je používaná tribunály při stíhání válečných zločinů.
- [3] Jde o tzv. *superior nebo command responsibility*. Velitel je podle této doktríny trestně odpovědný za jednání i opomenutí jemu podřízených vojáků, pokud těmto vojákům nezabránil v jednání porušující mezinárodní humanitární právo nebo tyto vojáky nepotrestal.

Zdroje

KSC. (duben 2023). *Opening of the Trial of Hashim Thaçi, Kadri Veseli, Rexhep Selimi and Jakup Krasniqi before the Kosovo Specialist Chambers* [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.scp-ks.org/en/opening-trial-hashim-thaci-kadri-veseli-rexhep-selimi-and-jakup-krasniqi-kosovo-specialist-chambers>.

Mapa Kosova [4]

Republic of Kosovo

Památník Kosovské osvobozené armády [5]

Anderson, J. H. (2023). *With ex-kosovo president Thaçi, the special court big trial opens*. Získáno z: <https://www.justiceinfo.net/en/114986-ex-kosovo-president-thaci-special-court-big-trial-opens.html>.

Kosovo ex-president Hashim Thaci pleads not guilty to war crimes. *BBC*. (3. dubna 2023). Získáno z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-65161897>.

Fotografie

- [1] Bývalý prezident Kosova Thaçi. Hashim THaci, autor: 11VSH, 31. prosinec 2009, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.
- [2] Obraz války v Kosovu. War in the balkans kosovo 1999 3, autor: marietta amarcord/FlickrLickr, 2. červen 2005, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0.
- [3] Znak Kosovské osvobozené armády. Ushtria Çlirimtare e Kosovës (UÇK), autor: Eleunitukaj, 24. červen 2018, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.
- [4] Mapa Kosova. Kosovo rep en, autor: PANONIAN, 27. květen 2013, zdroj: Wikimedia Commons, CC0 1.0.
- [5] Památník Kosovské osvobozené armády. Memorial of Kosovo Liberation Army in Prishtina, autor: Leeturtle, 25. září 2020, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.

Aktuality sekce mezinárodní trestní spravedlnost

Roman Tocháček

Zemřel Benjamin Ferencz, poslední žalobce norimberských procesů

Dne 7. dubna 2023 zemřel ve věku 103 let americký profesor mezinárodního práva Benjamin Ferencz. Byl vyšetřovatelem nacistických válečných zločinů a později žalobcem, který v rámci tzv. norimberských procesů usiloval o potrestání předních představitelů nacistické zvláště za druhé světové války. Jednalo se o posledního dosud žijícího žalobce, který se na norimberských procesech podílel.

Benjamin Ferencz se narodil roku 1920 v rumunském Sedmihradsku do chudé židovské rodiny, avšak již v prvním roce jeho života rodina emigrovala do Spojených států amerických prchajíc před antisemitskými náladami. Zde se usadili ve městě New York. Po počátečních peripetiích byl Benjamin na doporučení své učitelky přesunut do školy pro nadané studenty, po jejímž absolvování studoval na City College of New York. Následně se po absolutoriu na Harvardské právnické fakultě v roce 1943 přihlásil k protileteckému praporu armády USA. Po odhalení nacistických zvěrstev byl Ferencz převelen do oddělení armády pro válečné zločiny, které mělo za úkol shromažďovat důkazy o spáchaných zločinech.

Po čestném propuštění z armády se vrátil ke své právnické profesi a následně byl povolán do týmu

Benjamin Ferencz při návštěvě MTS v roce 2017 [1]

Benjamin Ferencz [2]

pro vyšetřování a stíhání nacistických válečných zločinů pod vedením generála Telforda Taylora a spolu s dalšími byl poslán do Berlína, aby zde zajistil důkazy pro soudní proces. Posléze byl jmenován hlavním žalobcem v případě Einsatzgruppen, skupiny spadající pod Schutzstaffel, také známou pod zkratkou SS. V tomto případě bylo odsouzeno 22 obžalovaných, kteří byli shledáni vinnými ze smrti více než jednoho milionu lidí, a 13 z nich bylo odsouzeno k trestu smrti.

Ferencz se rovněž výrazným způsobem zasazoval o vznik mezinárodního trestního tribunálu, jehož úkolem mělo být stíhání pachatelů válečných zločinů podobných těm, které páchali nacisté v průběhu druhé světové války. Americké muzeum holocaustu v návaznosti na zprávu o smrti tohoto významného muže uvedlo, že svět přišel o vůdčí osobnost v hledání spravedlnosti pro oběti genocidy. Čest jeho památce.

Žalobce Karim Khan oznámil závěry vyšetřování zločinů ve Středoafričské republice a Gruzii

Na jaře roku 2007 zahájil Úřad žalobce Mezinárodního trestního soudu (MTS) první vyšetřování údajných zločinů proti lidskosti a válečných zločinů

v souvislosti s konfliktem ve Středoafrické republice, který se odehrával v období od léta 2002 do roku 2003. V září 2014 zahájil vyšetřování druhé, a to v návaznosti na postoupení věci vládou Středoafrické republiky, jehož předmětem je podezření ze spáchání zločinů proti lidskosti a válečných zločinů ozbrojenými skupinami známými pod názvem Séléka a Anti-Balaka.

K výsledkům vyšetřování vedeného ve Středoafrické republice Khan koncem roku 2022 uvedl, že díky práci vyšetřovatelů ve spolupráci s pozůstalými, občanskou společností a za podpory a spolupráce odpovědných vnitrostátních orgánů se podařilo dosáhnout obvinění 3 osob, konkrétně Alfreda Yekoma, Patrice-Edouarda Ngaïssona a Mahamata Saida Abdela Kaniho. Tito se před soudem zpovídají ze spáchání desítek válečných zločinů. Mezi nimi jsou například úmyslné útoky na civilní obyvatelstvo a náboženské budovy, vraždy, znásilnění, nucené přesídlování či mučení a nelidské a kruté zacházení. V rámci tohoto vyšetřování již byl obviněn Maxime Mekom, který byl vydán MTS v březnu 2022 (více k případu viz Bulletin květen 2022, str. 10).

Pokud jde o vyšetřování v Gruzii, to bylo zahájeno na počátku roku 2016 v návaznosti na ukončení předběžného šetření z roku 2008 v souvislosti s podezřením na spáchání zločinů proti lidskosti a válečných zločinů v období od července do října 2008, kdy na území Gruzie probíhal mezinárodní ozbrojený konflikt.

Stejně jako v případě vyšetřování situace ve Středoafrické republice, tak i v případě vyšetřování vedeného v Gruzii Khan představil koncem roku 2022 výsledky. Ty zahrnovaly zejména vydání zatykačů na tři osoby v červnu roku 2022, a to konkrétně na Michaila Majramoviče Mindzajeva, Gamleta Guchmazova a Davida Georgijeviče Sanakojeva (o pří-

Žena vysídlená na letiště v Bangui, kde našla útočiště [3]

Muslimská žena, která nalezla útočiště v okolí školy a vládních budov [4]

padech těchto tří mužů jsme informovali již dříve, viz Bulletin duben 2022, str. 13). Vydání zatykačů a vznesení obvinění bylo odůvodněno hlavní odpovědností za páchaní mučení, nelidského a krutého zacházení, braní rukojmích a následného nuceného přesídlování etnických gruzínských civilistů. Khan rovněž odkázal na své dřívější vyjádření, ve kterém uvedl, že páchanou trestnou činností je možné zahrnout do širšího vzorce trestné činnosti, jehož součástí bylo rozsáhlé plenění, ničení gruzínských vesnic a domů a odepření práva na návrat téměř veškerému gruzínskému obyvatelstvu v oblasti Cchinvali.

První zpráva expertní skupiny o zločinech proti lidskosti v Nikaragui

V březnu 2023 představila expertní skupina pověřená Radou OSN pro lidská práva k prověření údajných případů porušování a zneužívání lidských práv první zprávu o porušování lidských práv v Nikaragui. Experti dospěli k závěru, že prezident Daniel Ortega a viceprezidentka Rosario Murillo se spolu s nikaragujskou vládou od roku 2018 dopouští rozsáhlého porušování lidských práv, přičemž k tomuto porušování má docházet z politických důvodů.

Předseda expertní skupiny uvedl, že dochází ke zneužívání zákonodárné, výkonné i soudní moci proti obyvatelům země. V zemi má dle šetření docházet k protizákonným popravám, které vykonávají příslušníci policie a členové ozbrojených skupin podporujících místní vládu. Odborníci uvádějí, že k protizákonným popravám mělo dojít ve více než sto případech. U mučení experti odhadují řádově počet několika stovek, k nezákonnému omezování na osobní svobodě pak dochází ještě v mnohem vět-

ší míře. Celkově je možné počet porušení lidských práv odhadovat na několik tisíc případů.

Zpráva dále uvádí, že se nejedná o ojedinělé incidenty, nýbrž o systematické porušování práv a demontáž demokratických institucí a demokratického zřízení státu, a to z politických důvodů.

Zdroje

Česká televize (9. duben 2023) *Zemřel poslední žalobce z norimberských procesů Benjamin Ferencz*. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3577754-zemrel-posledni-zalobce-z-norimberskych-procesu-benjamin-ferencz>.

Ben Ferencz.org (2023) *Biography*. Dostupné z: <https://benferencz.org/biography/>.

Twitterový účet US Holocaust Museum (8. Duben 2023) Dostupný z: <https://twitter.com/HolocaustMuseum/status/1644727785750142978>.

EJIL:Talk! Blog of the European Journal of International Law. (9. únor 2023) *ICC Investigation in Georgia: A Success Story?* Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/icc-investigation-in-georgia-a-success-story/>.

MTS. (16. prosinec 2022). *The Prosecutor of the International Criminal Court, Karim A.A. Khan KC, announces conclusion of the investigation phase in the Situation in the Central African Republic*. Dostupné z: <https://www.icc-cpi.int/news/prosecutor-international-criminal-court-karim-aa-khan-kc-announces-conclusion-investigation-o>.

Prezident Daniel Ortega (vlevo) spolu s ekvádorským ministrem zahraničí [5]

MTS. (16. prosinec 2022). *The Prosecutor of the International Criminal Court, Karim A.A. Khan KC, announces conclusion of the investigation phase in the Situation in Georgia*. Dostupné z: <https://www.icc-cpi.int/news/prosecutor-international-criminal-court-karim-aa-khan-kc-announces-conclusion-investigation>.

UN News. (2. březen 2023) *Crimes against humanity likely committed in Nicaragua, says independent rights probe*. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2023/03/1134072>.

Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva. (2. březen 2023) *Nicaragua: Crimes against humanity being committed against civilians for political reasons, investigation says* [tisková zpráva]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/03/nicaragua-crimes-against-humanity-being-committed-against-civilians>.

Fotografie

[1] Benjamin Ferencz při návštěvě MTS v roce 2017, zdroj: ICC-CPI.

[2] Benjamin Ferencz, zdroj: ICC-CPI.

[3] Žena vysídlená na letiště v Bangui, kde našla útočiště. Central African Republic: Torn Apart by Violence, autor: Photo unit UNHCR / S. Phelps, 6. leden 2014, zdroj: Flickr, CC BY-NC 2.0.

[4] Muslimská žena, která našla útočiště v okolí školy a vládních budov. Central African Republic: Torn Apart by Violence, autor: Photo unit UNHCR / S. Phelps, 6. leden 2014, zdroj: Flickr, CC BY-NC 2.0.

[5] Prezident Daniel Ortega (vlevo) spolu s ekvádorským ministrem zahraničí. Daniel Ortega, Presidente de Nicaragua recibe a delegación del Ecuador, autor: Fernanda LeMarie - Cancillería del Ecuador, 22. srpen 2013, zdroj: Flickr, CC BY-SA 2.0.

2) Evropský systém ochrany lidských práv

Vedoucí sekce: Tomáš Opat

ESLP: Zveřejnění údajů o daňových dlužnících v Maďarsku mohlo představovat zásah do soukromého života

Kamila Pelíšková

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva v březnu rozhodoval ve věci *L. B. proti Maďarsku*. Patnácti hlasy ku dvěma nakonec rozhodl, že zveřejněním osobních údajů stěžovatele v rejstříku daňových neplatičů došlo k porušení článku 8 na respektování soukromého a rodinného života, na rozdíl od čtvrté sekce soudu, která věc rozhodla v roce 2021.

Na konci roku 2014 finanční úřad zveřejnil osobní údaje stěžovatele L. B., kterému byl dříve vyměřen daňový nedoplatek, včetně jeho jména a bydliště, na seznamu neplatičů daní. V roce 2016 bylo pak jeho jméno zveřejněno i na seznamu „velkých daňových dlužníků“. Tyto veřejně přístupné informace využilo následně internetové médium k vytvoření „národní mapy neplatičů daní“, kde si kdokoli mohl zobrazit jeho jméno a adresu.

Informace o daňových „neplatičích“, ale i spolehlivých poplatnících

Systematické a povinné zveřejňování osobních údajů daňových dlužníků, v souladu se zákonem o správě daní a poplatků z roku 2003, se týkalo těch, kteří ke konci čtvrtletí dlužili na daních více než 10 milionů maďarských forintů (přibližně 28 000 EUR) za období delší než 180 dní.

V roce 2020 pak vstoupila v platnost novela zákona o správě daní a poplatků z roku 2017, která povinnost zveřejnění informací o daňových „neplatičích“ zachovala. Novinkou byl seznam tzv. spolehlivých daňových poplatníků či zavedení povinnosti finančních úřadů vytvořit vyhledávací rozhraní, které umožní přístup k údajům o daňových dlužnících z předchozích let.

Stěžovatel již před novelou zákona podal stížnost k ESLP, ve které namítal, že zveřejnění jeho osob-

L. B. nebyl úspěšný v řízení před Vrchním soudem ve věci žaloby na náhradu škody [1]

ních údajů na seznamu velkých daňových dlužníků porušilo jeho právo na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluva). Věc nejdříve projednával senát čtvrté sekce, který v roce 2021 shledal, že zveřejnění údajů nepředstavovalo zásah do namítaného práva.

Velký senát zprvu poznamenal, že právo na respektování soukromého života zaručuje i ochranu osobních údajů, a že v posuzovaném případě nebylo sporu, že zveřejněné údaje byly osobními údaji. Na tomto posouzení nic nezměnila ani skutečnost, že se jednalo informace ve veřejném zájmu.

Veřejná povaha zpracovávaných údajů je totiž nevyklučuje ze záruk ochrany práva na soukromý život

podle článku 8 Úmluvy (viz rozsudek Velkého senátu ve věci *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*). Zveřejnění proto podle ESLP lze považovat za zásah do stěžovatelova práva.

Přihlížení k povaze zveřejňovaných informací nebo zásad ochrany osobních údajů

Pro posouzení, že je zásah v rozporu s článkem 8 Úmluvy, je však třeba zjistit, zda byl v souladu se zákonem, sledoval legitimní cíl a byl „nezbytný v demokratické společnosti“. Jelikož zveřejnění údajů bylo v souladu s vnitrostátním zákonem o správě daní s cílem omezit možnosti nedodržování daňových předpisů a odradit daňové poplatníky od neplacení svých dluhů, tak podle ESLP zásah splňoval podmínku zákonnosti a zároveň sledoval legitimní cíl.

Byl však zásah „nezbytný v demokratické společnosti“? Pro zodpovězení bylo klíčové, zda byla dosažena správná míra rovnováhy mezi veřejným zájmem na zajištění hospodářské prosperity země a zájmem potenciálních obchodních partnerů na získání přístupu k určitým informacím týkajících se soukromých osob na straně jedné, a zájmem těchto osob na ochraně údajů uchovávaných státem pro účely výběru daní na straně druhé.

Velký senát se nejprve zaměřil na to, jaký rozsah prostoru pro uvážení má stát v takových případech k dispozici. Upozornil na judikaturu ESLP, ve které přihlížel k povaze zveřejňovaných informací a k tomu, zda se týkaly nejintimnějších aspektů jednotlivce, jako je např. zdravotní stav. Oproti tomu čistě „finanční informace“, které neobsahují tyto

Podle ESLP zveřejnění údajů bylo zákonné a sledovalo legitimní cíl [2]

intimní (citlivé) informace, si zvýšenou ochranu nezaslouží (viz rozsudek ve věci *G. S. B. proti Švýcarsku*).

Dále podle ESLP musí vnitrostátní právo poskytovat vhodné záruky, aby se zabránilo zneužití osobních údajů, které by mohlo být v rozporu s článkem 8 Úmluvy. S ohledem na jisté omezení prostoru pro uvážení státu vyplývající z požadavku poskytnout vhodné záruky pak Velký senát přihlížel i k zásadě omezení účelu, minimalizace údajů, správnosti a zásadě omezení uchovávání osobních údajů.

Kolik smluvních států zveřejňuje informace o daňových neplátcích?

Dalším významným faktorem pro posouzení rozsahu prostoru pro uvážení státu v dané otázce byla (ne)existence shody mezi vnitrostátními předpisy smluvních států na zveřejňování údajů. Podle srovnávacího průzkumu ESLP ve 21 ze 34 smluvních států mohou (či musí) orgány veřejné moci za určitých podmínek zveřejnit osobní údaje daňových poplatníků, kteří nesplnili své povinnosti.

Současně ale v rámci vnitrostátních předpisů existují velké rozdíly, pokud jde o rozsah údajů a předpokladů pro jejich zveřejnění. Liší se např. přístup ke zveřejnění výše nesplaceného daňového dluhu, délky, po kterou byl daňový dluh před zveřejněním neuhrazen, nebo bydliště daňového poplatníka, které zveřejňuje pouze 8 smluvních států.

Velký senát proto konstatoval, že smluvní státy mají sice široký prostor pro uvážení při posuzování potřeby zveřejnění osobních údajů daňových poplatníků, kteří neplní své daňové povinnosti, avšak neomezený. Musí totiž zohlednit několik faktorů: a) veřejný zájem na šíření dotčených informací; b) povahu zveřejňovaných informací; c) dopady šíření a riziko újmy dotčených osob; d) potenciální dosah média použitého k šíření informací; či e) základní zásady ochrany osobních údajů.

Jak zákonodárce posoudil možný zásah do soukromého života?

Při závěrečném zhodnocení se ESLP soustředil na skutečnost, že neexistují žádné důkazy o tom, že by stát při přijímání zákona o správě daní a poplatků zohlednil dopad režimu zveřejňování do práva na

soukromí, zejména pak riziko zneužití adresy trvalého bydliště daňového dlužníka jinými osobami.

Stejně tak nezohlednil potenciální dosah způsobu použitého k šíření informací. Zveřejnění osobních údajů na internetových stránkách finančního úřadu podle Velkého senátu totiž znamenalo, že bez ohledu na motivy získání přístupu k informacím, měl kdokoli s přístupem na internet rovněž neomezený přístup k informacím o jméně i adrese každého daňového dlužníka uvedeného v seznamu.

Ačkoliv Velký senát uznal, že zákonodárce sledoval legitimní cíl a že údaj o trvalém bydlišti měl spíše jen zpřesnit zveřejňovanou informaci, nebylo možné opomenout, že v předmětných úpravách nezohlednil dostatečně zásadu minimalizace osobních údajů. Maďarsko proto podle něj neprokázalo, že

se snažilo nalézt spravedlivou rovnováhu mezi konkurujícím individuálním a veřejným zájmem s cílem zajistit přiměřenost zásahu do práva na soukromý život.

Má rozsudek nějaký vliv na ostatní státy, které informace zveřejňují?

Proti tomu, že Velký senát shledal porušení Úmluvy pouze na základě nedostatků v odůvodnění zákonné úpravy, se v odmítavém stanovisku ohradil polský soudce Wojtyczek a maďarský soudce Paczolay. Podle nich porušení nemělo spočívat v tom, že parlament před přijetím zákona dostatečně nezvážil rovnováhu mezi veřejným a soukromým zájmem, jelikož mělo být zkoumáno samotné pravidlo (zda byla dodržena rovnováha), a ne „cesta“ k němu.

Velký senát se zaměřil na to, jak zásah zohlednili maďarští zákonodárci [3]

Zůstává otázkou, jaký vliv bude mít nynější rozsudek Velkého senátu pro státy, které v současné době zveřejňují informace o daňových „neplatičích“. Mezi ně patří pobaltské či balkánské státy, ale také Finsko, Francie, Irsko, Polsko, Rakousko či Slovensko, na rozdíl od Česka, kde je možné dohledat pouze informace o nespolehlivých plátcích DPH (v rozsahu obchodní firmy a sídla právnické osoby).

Je jisté, že pro posouzení bude důležité, jak se s možným zásahem vypořádají tamější legislativci. Zdá se však, že by při dostatečném odůvodnění nezbytnosti a zajištění záruk pro přiměřenou ochranu, nemuselo být zveřejňování údajů nutně porušením práva na soukromý život.

Zdroje

Evropský soud pro lidská práva. (2017). Rozsudek ve věci *G. S. B. proti Švýcarsku* (stížnost č. 28601/11). Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159732>.

Evropský soud pro lidská práva. (2023). Rozsudek ve věci *L. B. proti Maďarsku* (stížnost č. 36345/16). Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223675>.

Evropský soud pro lidská práva. (2017). Rozsudek ve věci *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku* (stížnost č. 931/13). Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-175121>.

Fotografie

- [1] L. B. nebyl úspěšný v řízení před Vrchním soudem ve věci žaloby na náhradu škody. A Fővárosi Törvényszék épülete25, autor: 12akd, 1. květen 2021, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.
- [2] Podle ESLP zveřejnění údajů bylo zákonné a sledovalo legitimní cíl. Parliament Building, Budapest, autor: Neil, 6. březen 2008, zdroj: Flickr, CC BY 2.0.
- [3] Velký senát se zaměřil na to, jak zásah zohlednili maďarští zákonodárci. Kérdés és válasz - Országgyűlés, 2016.12.13 (3), autor: Elekes Andor, 12. prosinecduben 2016, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.
- [4] Patnácti hlasy ku dvěma rozhodl ESLP, že Maďarsko porušilo článek 8 Úmluvy. Parliament Building (Budapest, Hungary), autor: Godot13, 5. červenec 2011, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.

Patnácti hlasy ku dvěma rozhodl ESLP, že Maďarsko porušilo článek 8 Úmluvy [4]

Vzdělávání romských dětí v segregovaných školách v Maďarsku porušuje zákaz diskriminace

Daniela Maiettová

Diskriminace na základě rasy nebo etnického původu na základních školách je stále aktuálním problémem současného Maďarska. ESLP se zabýval stížností romského žáka, který si stěžoval na špatné učební osnovy, diskriminaci a segregaci, které se týkaly škol vyhrazených pouze pro romské děti.

Ve školním roce 2013/14 byl stěžovatel, žák romského původu, zapsán na základní školu Jókai Mór, která byla jediná státní škola s běžným vzdělávacím programem v maďarské Piliscsabě. Základní školu navštěvovaly téměř výhradně romské děti, ačkoliv podle žalobce tvořili Romové pouze čtyři procenta z celkového počtu obyvatel Piliscsaby. Učební osnovy byly podle žáka špatné, stejně jako učební materiály a podmínky na vzdělávání. Údaje o vzdělávání z roku 2013 uváděly, že méně než deset procent žáků, kteří ukončili osmileté základní vzdělávání na této základní škole, pokračovalo ve studiu na gymnáziu.

Do roku 2012 byla škola Jókai Mór v působnosti místní samosprávy, která uznala, že škola je rasově segregovaná. Přijala proto usnesení o její desegregaci a vyhlásila moratorium na zápis do školy pro školní rok 2012/13, aby škola přišla s návrhem na desegregaci. Škola poté byla spravována institucí Klebelsberg, státní organizací odpovědnou za řízení veřejného vzdělávání a údržbu veřejných škol působících pod záštitou ministerstva pro lidské zdroje. Tato organizace o rok později ovšem zápis do školy v Jókai Mór obnovila, jenže do prvního ročníku nastoupili pouze čtyři žáci.

Diskriminace stěžovatele kvůli romskému původu

Žák romského původu podal žádost o přestup do jiné školy v sousedním městě. Dle něj by se mu v této škole dostalo vhodnějšího vzdělání, jelikož potřebuje specifické potřeby při výuce vzhledem k jeho lehkému postižení sluchu. Podle stěžovatele

Romské ženy držící své děti
po zásahu policie v místě, kde žijí [1]

navštěvovalo v roce 2015 školu Dózsa György dvacet sedm žáků z Piliscsaby, což tvořilo přibližně čtvrtinu žáků této školy. Škola Dózsa György byla z Piliscsaby snadno dostupná veřejnou dopravou během pěti minut.

Ředitel školy Dózsa György ovšem zamítl žádost žáka, protože nebydlel ve spádové oblasti této školy. Žák podal odvolání ke školskému obvodu Pilisvörösvár, v němž tvrdil, že jeho žádost o přestup byla zamítnuta, protože je romského původu. Zamítnutím jeho žádosti o přestup mu bylo odepřeno právo na rasově inkluzivní vzdělávání.[1] Odvolával se na § 8 písm. e) zákona č. CXXV z roku 2003.

Stěžovatel neuspěl

Školský obvod Pilisvörösvár zamítl stěžovatelovo odvolání s tím, že škola v Jókai Mór je mu geograficky nejbližší, a proto je v jeho nejlepším zájmu navštěvovat tuto školu. Rovněž poznamenal, že dvě další školy v Piliscsábě se mezitím staly součástí vzdělávacího obvodu, a mohly by tak sloužit jako alternativy pro stěžovatele. Zdůraznily také, že učební osnovy vyučované ve škole Jókai Mór byly dostatečně kvalitní.

Žák se ovšem odmítl vzdát a přijmout fakt, že by měl navštěvovat Jókai Mór znovu. U správního a pracovního soudu pro okolí Budapešti podal žádost o soudní přezkum, v níž si stěžoval, že byl vystaven

segregovanému vzdělávání a diskriminaci na základě jeho etnického původu. Jeho žaloba byla ovšem zamítnuta, přičemž správní a pracovní soud rozhodl, že ředitel školy Dózsa György uplatnil v případě stěžovatele svou diskreční pravomoc přiměřeně a že rozhodujícím faktorem pro zamítnutí žalobcova přestupu bylo umístění školy Jókai Mór. Škola se totiž nachází v blízkosti žalobcova bydliště.

Stěžovatel podal další žádost o přezkum adresovanou nejvyššímu soudnímu orgánu v Maďarsku (Kúria), kde se opět odvolával na rasově inkluzivní vzdělávání. Žádost byla ovšem znovu zamítnuta. Kúria rovněž uvedla, že stěžovatel patřil do stejné spádové oblasti jako ostatní romské děti, a proto byla většina žáků školy romského původu, což nepředstavovalo segregaci. Stěžovatel neuspěl ani u Ústavního soudu, který se odmítl věcí zabývat s tím, že nevznáší otázku ústavnosti. Proto se stěžovatel obrátil na Evropský soud pro lidská práva (ESLP).

Doporučení ECRI

Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) důrazně doporučuje, aby úřady vypracovaly politiku proti segregaci ve vzdělávání a podnikly kroky k jejímu odstranění. Místní program rovných příležitostí obce Piliscsaba na období 2013-18 identifikoval problém segregace ve škole Jókai Mór a jeho akční plán obsahoval plán na odstranění segregovaných tříd a lepší využití kapacity budovy. V relevantním rozsahu zní takto: „V současné době lze několik tříd [školy Jókai Mór] považovat za segregované, neboť převážná většina žáků je romského původu. Lze tedy říci, že na rozdíl od jiných veřejných vzdělávacích institucí v Piliscsabě navštěvuje většina romských dětí pouze tuto instituci. Počet žáků navštěvujících tuto instituci v současné době nedosahuje ani padesáti žáků,

Naše Evropa – Romská nadace pro neformální vzdělávání [2]

Ilustrační fotografie [3]

ačkoli by mohla pojmut až 230 dětí.“ Uvedl mluvčí místního programu rovných příležitostí.

Rozhodnutí ESLP

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) vydal rozhodnutí v březnu 2023. Dle soudu, došlo k porušení čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluva) ve spojení s čl. 2 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Stěžovatel uvedl, že byl diskriminován ve svém právu na vzdělání z důvodu svého romského etnického původu, což je v rozporu s čl. 14 Úmluvy, který uvádí, že „užívání práv a svobod stanovených Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“ Čl. 2 Protokolu č. 1 dále stanoví, že „nikomu nesmí být odepřeno právo na vzdělání. Při výkonu všech funkcí, které stát přebírá v souvislosti s výchovou a vyučováním, respektuje právo rodičů zajistit takovou výchovu a vyučování v souladu s jejich vlastním náboženským a filozofickým přesvědčením.“

Dle ESLP se maďarský stát základní školy dopustil porušení práva na vzdělání a zároveň porušení užívání práv a svobod, jelikož diskriminoval stěžovatele na základě jeho etnického původu a lehkému postižení sluchu.

Z těchto důvodů se soud jednomyslně rozhodl, že je žaloba přípustná a že došlo k porušení čl. 14

Úmluvy ve spojení s čl. 2 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli sedm tisíc eur (v přepočtu přes sto šedesát tisíc korun) jako odškodnění za nemajetkovou újmu.

Poznámka

[1] Z maďarského zákoníku paragraf § 8 písm. e) zákona č. CXXV z roku 2003 o rovném zacházení a podpoře rovných příležitostí.

Zdroje

- Adam, Christopher. (2018, květen 21). Growing segregation of Roma children in Hungary. Hungarian Free Press. Dostupné z <https://hungarianfreepress.com/2018/05/21/growing-segregation-of-roma-children-in-hungary/> Evropský soud pro lidská práva. (9. únor 2023).
- AFFAIRE C8 (CANAL 8) c. FRANCE, 2023 – 001-222892. HUDOC. Získáno z: HUDOC - European Court of Human Rights (coe.int).
- Bayer, Lili. (2020, leden 10). Orbán under fire over school segregation comments. Politico. Dostupné z <https://www.politico.eu/article/viktor-orban-under-fire-over-school-segregation-comments/>.
- Evropský soud pro lidská práva. (2023, březen). Rozsudek ve věci Szolcsán proti Maďarsku (stížnost č. 24408/16). Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223709>.

Papp, A. & Neumann E. (2021, únor 9). Education of Roma and Educational Resilience in Hungary. Social and Economic Vulnerability of Roma People, pp. 79-95. Dostupné z https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-52588-0_6.

Saanaullah, Nabil. (2022, říjen 24). Enar denounces Josep Borrell's non-apology following racist remarks as EU foreign policy chief and vice-president of the EU Commission. Dostupné z <https://www.enar-eu.org/enar-denounces-josep-borrells-non-apology-following-racist-remarks-as-eu-foreign-policy-chief-and-vice-president-of-the-eu-commission%E2%82%AC/>.

WIRES NEWS. (2022, leden 17). French far-right presidential candidate Zemmour convicted for racist hate speech. Dostupné z <https://www.france24.com/en/europe/20220117-french-far-right-presidential-candidate-zemmour-convicted-for-racist-hate-speech>.

Fotografie

- [1] Romské ženy držící své děti po zásahu policie v místě, kde žijí. zingari di roma.2, autor: giorgio, 16. prosinec 2005, zdroj: Flickr, CC BY-NC 2.0.
- [2] Naše Evropa – Romská nadace pro neformální vzdělávání. Europa Nostra, UCCU - Roma Informal Educational Foundation, HUNGARY, autor: © Uccu Roma Informal Educational Education (legal representative: Szilvia Szénási Kissné) 2017-2019, 2. říjen 2019, zdroj: Flickr, CC BY-NC-SA 2.0.
- [3] Ilustrační fotografie. After School Club, autor: Drkup, 20. listopad 2012, zdroj: Creative Commons, CC BY-SA 3.0.
- [4] Romské ženy ve vzdělávání. Europa Nostra, UCCU - Roma Informal Educational Foundation, HUNGARY, autor: © Uccu Roma Informal Educational Education (legal representative: Szilvia Szénási Kissné) 2017-2019, 17. říjen 2017, zdroj: Flickr, CC BY-NC-SA 2.0.

Romské ženy ve vzdělávání [4]

Aktuality evropské sekce

Filip Lamparter

Rada EU schválila závěry o úloze občanského prostoru při prosazování a ochraně základních práv v EU

Závěry, které byly vypracovány s ohledem na výroční zprávu Komise za rok 2022 o uplatňování Listiny základních práv EU, schválila Rada v březnu 2023.

Závěry zdůrazňují zásadní úlohu, kterou plní svoboda sdružování, zajišťování demokratické a pluralitní společnosti a řádného fungování veřejného života. Rada vyzvala členské státy, aby chránily a prosazovaly příznivé prostředí pro organizace, občanské společnosti a obránce lidských práv, neboť jejich omezení může představovat hrozbu pro právní stát.

Dále je vyzvala, aby chránily občanský prostor tím, že zajistí, aby nebyla přijímána žádná zbytečná nebo svévolná omezení. Členské státy by měly aktivně chránit organizace občanské společnosti a obránce lidských práv před hrozbami, útoky, pronásledováním a očerňujícími kampaněmi vč. hrozeb v digitálním prostoru.

V neposlední řadě by členské státy měly řešit výzvy spojené s financováním tak, že zajistí spravedlivé rozdělování prostředků podle transparentních a nediskriminačních kritérií. Spolu s tím Rada vyzvala Komisi, aby organizacím občanské společnosti a obráncům lidských práv umožnila přispívat k rozhodovacím procesům a smysluplně se zapojit do všech politických a legislativních oblastí.

Evropský parlament přijal směrnici o transparentnosti platů

Cílem směrnice je zajistit účinné prosazování stejné odměny pro muže a ženy, přinést větší transparentnost při stanovování platů, a zlepšit přístup ke spravedlnosti pro ty, kteří trpěli diskriminací v odměňování. Konečné znění směrnice bylo schváleno evropským parlamentem a Radou EU.

Nová směrnice má zabránit diskriminaci v odměňování [1]

V oblasti transparentnosti platů směrnice přináší několik opatření. Zaměstnavatelé nově budou muset v pracovních nabídkách či před pohovorem poskytnout informace o počáteční výši mzdy. Zaměstnanci si nově budou moci od zaměstnavatele kromě své mzdy vyžádat informace o průměrné výši mezd, a to rozdělené dle pohlaví či srovnatelných profesí. Zaměstnavatelé s alespoň 100 zaměstnanci pak budou muset povinně zveřejňovat informace o rozdílech odměňování mužů a žen.

Směrnice by dále měla přinést změny v oblasti odškodňování pracovníků, kteří byli diskriminováni

na základě pohlaví. Ti by dle směrnice měli získat odškodnění vč. úplného zpětného navrácení mzdy a souvisejících bonusů. Za porušení pravidel rovného odměňování by členské státy měly stanovit sankce, přičemž standardně bude na zaměstnavateli, nikoliv na pracovníkovi, aby prokázal, že nedošlo k platové diskriminaci.

Podle generálního advokáta nemůže být společnost Volkswagen sankcionována v Itálii podruhé

Sankce se týkají tzv. „Dieselgate“, kauzy, kdy skupina Volkswagen instalovala do svých diesellových vozů software, který změnou nastavení motoru dočasně snižoval množství oxidů dusíku, aby vozy splnily zákonný limit. Podle generálního advokáta Manuela Campos Sánchez-Bordony společnosti Volkswagen nemůže být v Itálii uložena sankce za „Dieselgate“ poté, co jí byla uložena sankce v Německu, pokud koordinace mezi sankčními řízeními v obou státech nebyla dostatečná.

V návaznosti na předběžnou otázku, kterou ve vztahu k zásadě „ne dvakrát o téže věci“ (ne bis in idem) Soudnímu dvoru Evropské unie (SDEU) položila italská Státní rada, vydal své stanovisko generální advokát. Ve svém stanovisku uvedl, že je úkolem italské Státní rady, aby určila, zda řízení a sankce mají trestněprávní povahu - a to s ohledem na represivní účel a přísnost sankce. Rada by dále měla posoudit, zda se jedná o totožné skutky z věcného a časového hlediska.

Sankce uložená italskými orgány by totiž mohla mít trestněprávní povahu, a pokud by bylo konstatováno, že skutky jsou totožné se skutky, o nichž již bylo rozhodnuto v Německu, bylo by porušeno právo nebýt dvakrát potrestán za stejný trestný čin. Zásada ne bis in idem je zakotvena v čl. 50 Listiny základních práv EU zakazuje kumulaci stíhání nebo sankcí, které mají trestněprávní povahu za tytéž skutky proti téže osobě.

Zdroje

Evropská Rada (10. března 2023). *Fundamental rights: Council approves conclusions on the role of the civic space* [tisková zpráva]. European Council. Získáno z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/03/10/fundamental-rights-council-approves-conclusions-on-the-role-of-the-civic-space/>.

Svoboda sdružování má zásadní povahu při prosazování a ochraně základních práv v EU [2]

Evropská komise (29. březen 2023). *Equal pay: Commission statements ahead of the European Parliament's vote on pay transparency rules* [tisková zpráva]. European Commission. Získáno z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/statement_23_2043.

Soudní dvůr Evropské unie (30. březen 2023). *Opinion of Advocate general Campos Sánchez-Bordona, Case C-27/22*. Získáno z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=272083&pageIndex=o&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1711595>.

Fotografie

- [1] Nová směrnice má zabránit diskriminaci v odměňování, autor: Feyza Tuğba, 5. leden 2023, zdroj: Pexels, CCo 1.0.
- [2] Svoboda sdružování má zásadní povahu při prosazování a ochraně základních práv v EU, autor: Rosemary Ketchum, 1. říjen 2018, zdroj: Pexels, CCo 1.0.
- [3] Směrnice cílí na snižování platových rozdílů mezi muži a ženami, autor: Karolina Grabowska, 15. listopad 2020, zdroj: Pexels, CCo 1.0.

Směrnice cílí na snižování platových rozdílů mezi muži a ženami [3]

3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Vedoucí sekce: Michaela Stenzelová a Alžběta Dvořáková

Nerovné postavení migrantů: problém, který (ne)chceme řešit?

Le Minh Tam

Migrující pracovníci v Itálii žijí v neformálních osadách, v nichž jim mnohdy nejsou zaručena základní lidská práva na přiměřené bydlení či na zdravou a pitnou vodu. Mimo jiné se stávají oběťmi vykořisťování. Podle Human Rights Watch nepostupují italské orgány tak, aby segregaci migrantů zmírňovaly.

„V italském systému je něco vážně špatně“

Itálie se od migrační krize z roku 2015 potýká s vlnou uprchlíků a migrantů přicházejících převážně z afrických zemí, Bangladéše a Pákistánu. Důvody k migraci se různí, jedná se především o útěk před chudobou, nestabilním režimem, konfliktem či klimatickou krizí. Po příchodu do cílové země ovšem migranti čelí dalším příkořím. V Itálii je nastavena právní úprava směrem k imigrantům neefektivně, což se projevuje mimo jiné tak, že povolení k pobytu je podmíněno platnou pracovní smlouvou. Dále je koncepce integrace cizinců upravena neúčinně, neboť se uprchlíkům neposkytují jazykové kurzy, odborné přípravy nebo sociální pomoc.

Ztížené podmínky stojí v cestě integraci do společnosti, kvůli čemuž jsou migranti ohroženi bezdomovectvím a chudobou, což je staví do pozice, ve které jsou náchylnější vůči vykořisťování. Kvůli vzniklé situaci nemohou migranti často najít kvalifikované zaměstnání a mnozí z nich žijí v neformálních osadách v podobě opuštěných budov a stanů ve venkovských oblastech. Ve většině z nich nemají přístup k tekoucí vodě, funkčním toaletám, plynu, topení ani elektřině. „Pokud migranti v Itálii žijí v horších podmínkách než ve svých domovských zemích – postižených suchem a válkou – pak to znamená, že v italském systému je něco vážně špatně,“ uvedla

HRW napsala otevřený dopis Evropské komisi [1]

Oliviero Forti, jež je zodpovědná za migrační politiku a mezinárodní ochranu v organizaci Caritas v Itálii [1].

Vedle nenaplněného práva na životní úroveň se migranti často stávají oběťmi vykořisťování. Zranitelného postavení migrantů si jsou zločinecké organizace a gangy vědomy a migranty využívají jako levnou pracovní sílu. Migranty nechávají nelegálně pracovat na farmách v ubohých podmínkách, aniž by jim zaručily bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Následně jim za práci platí odměnu mnohem

nižší než je minimální mzda. Pro tento fenomén se zavedl pojem *caporalato*, jenž označuje dlouhodobé a systémové vykořisťování migrujících pracovníků.

Směřují finanční pomoci tam, kam mají?

V reakci na to vznikly projekty Supreme nebo PIU Supreme za účelem zlepšit podmínky migrantů a zamezit vykořisťování zemědělských pracovníků. Projekt Supreme byl přijat v roce 2020, přičemž finanční prostředky ve výši 33 557 713 euro pochází z mimořádné pomoci z Azylového, migračního a integračního fondu spravovaného přímo Evropskou komisí. Doplňkový projekt PIU Supreme financuje Evropský sociální fond prostřednictvím italského Národního operačního plánu pro začleňování s rozpočtem 19 799 680 euro. Za pomoci zmíněných projektů měly italské orgány zajistit přístup k důstojnému nezávislému bydlení a postupně tak snižovat počet obývajících migrantů v neformálních osadách.

Navzdory tomu mezinárodní nevládní organizace Human Rights Watch (HRW) zjistila, že značná část financí byla použita na výstavbu plastových kontejnerových táborů, tzv. *foresterii*, v sousedství již existujících neformálních osad. Italské orgány vedle stavby foresterií směřují finanční prostředky do zásobování pitné vody, kanalizační a odvodňovací služby a potravinové balíčky v neformálních osadách a dále na bezpečnostní a dohledové služby uvnitř osad. I přesto se nicméně podmínky ve většině foresterií údajně zhoršují a mění se v další neformální osady.

V důsledku pochybného čerpání financí v rozporu s jejich účelem vyzvala HRW v otevřeném dopise Evropskou komisi prostřednictvím eurokomisaře Nicolase Schmita a Ylvy Johansson k prověření po-

**Eurokomisař pro pracovní místa a sociální práva
Nicolas Schmit [2]**

stupů italských orgánů. V dopise sdílí obavy o tom, že fondy nepřispívají ke zmírňování zranitelnosti a segregace migrujících pracovníků ve venkovských oblastech, ale naopak jejich nejisté životní podmínky prohlubují. To dokazuje i skutečnost, že více než 41 % neformálních osad nabylo trvalého charakteru – 11 z nich existuje déle než 20 let, 7 déle než 10 let a 16 déle než 7 let. Z toho důvodu apeluje HRW na to, aby Evropská komise provedla důkladné šetření způsobu využívání finančních prostředků a případně finance přerozdělila na iniciativy, jež integraci migrujících pracovníků skutečně podporují.

Zásada rovného zacházení nenaplněna

Oběťmi vykořisťujících zaměstnavatelů a zprostředkovatelů se migranti ovšem stávají nejen v Itálii. Přestože Rada EU přijala v roce 2000 směrnici 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, stále se jedná o všudypřítomný problém, který migranty provází při útěku z domovské do cílové země. Směrnice stanovuje povinnost všech členských států bojovat proti diskriminaci v oblasti sociální ochrany, vzdělávání, přístupu k zboží a služeb, včetně bydlení a jejich poskytování. Méně příznivé zacházení nebo neodůvodněné zvláštní znevýhodnění, s nimiž se migranti setkávají, směrnice zakazuje.

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHRC) tak vyzývá pracovníky pohraniční kontroly a donucovacích orgánů, aby posílili úsilí v boji proti vykořisťování a zajistili pomoc a podporu zneužívaným osobám. Mimo jiné nevládní organizace kladou důraz na to, aby se veřejně upozorňovalo na ukončení projektů, jež vedou k segregaci migrantů. Vedle toho naopak volá po uvolnění dalších finančních prostředků EU, které přispívají k plnému dodržování lidských práv, právních předpisů EU a hlavních zásad pro migrační, ubytovací a integrační politiky.

Poznámka

[1] Caritas Internationalis je konfederace více než 160 členů, kteří pracují téměř ve všech zemích světa. Jejím cílem je podávat pomocnou ruku chudým, zranitelným a vyloučeným bez ohledu na rasu nebo náboženství.

Zdroje

Human Rights Watch. (2023). *Letter to European Commissioners Re. Use of EU Funds by Italy to Build Migrant Worker Camps in Breach of Fundamental Rights*. Získáno z <https://www.hrw.org/news/2023/04/04/letter-european-commissioners-re-use-eu-funds-italy-build-migrant-worker-camps>.

Dabbous, S. (2023). "At Caritas Italy, we protect migrants from exploitation". Získáno z <https://www.caritas.eu/at-caritas-italy-we-protect-migrants-from-exploitation/>.

Tranchina, G. (2023). *Better Solutions Needed for Migrant Workers' Makeshift Settlements in Italy*. Získáno z <https://www.hrw.org/news/2023/04/04/better-solutions-needed-migrant-workers-makeshift-settlements-italy>.

The Operational Data Portal. Data UNHCR. Získáno z <https://data.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5205>.

Castelfranco, S. (2020, duben). Italy fears Mafia exploitation of migrant workers during Covid-19 crisis. *RFI*. Získáno z <https://www.rfi.fr/en/europe/20200424-italy-fears-mafia-exploitation-of-migrant-workers-during-covid-19-crisis-farms-coronavirus>.

UNHCR The UN Refugee Agency. (2022). *Statement on risks of trafficking and exploitation facing refugees from Ukraine attributed to UNHCR's Assistant High Commissioner for Protection*. Získáno z <https://www.unhcr.org/news/press/2022/4/6255a6964/statement-risks-trafficking-exploitation-facing-refugees-ukraine-attributed.html>.

Why is Italy seeing a record number of migrants? (2016, listopad 29). *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/world-europe-38148110>.

Fotografie

[1] HRW napsala otevřený dopis Evropské komisi. 10136-3530, autor: Human Rights Watch London, 10. listopad 2010, zdroj: Flickr, CC BY-ND 2.0.

Migranti často pracují za minimální mzdu [3]

Eurokomisařka Ylva Johansson [4]

[2] Eurokomisař Nicolas Schmit pro pracovní místa a sociální práva. Hearings: Nicolas Schmit (Luxembourg) – Jobs, autor: European Parliament, 1. říjen 2019, zdroj: Flickr, CC-BY-4.0: © European Union 2019 – Source: EP.

[3] Migranti často pracují v zemědělství za nízkou mzdu. Agriculture workers on a strawberry farm, autor: Nahuel Berger / World Bank Photo Collection, 12. září 2007, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.

[4] Eurokomisařka Ylva Johansson. Hearings: Ylva Johansson (Sweden) Home affairs, autor: European Parliament, 1. říjen 2019, zdroj: Flickr, CC-BY-4.0: © European Union 2019 – Source: EP.

Dobrá zpráva pro naše oceány: V sídle OSN v New Yorku byla uzavřena smlouva o ochraně světových oceánů

Kristýna Tylšová

Státy se po téměř dvaceti letech diskuzí dohodly na Úmluvě OSN o mořském právu pro zachování a udržitelné využívání biologické rozmanitosti moří, která má zajistit zachování a udržitelné využívání jejich biologické rozmanitosti. Dohody bylo dosaženo po 38 hodinách kontinuálních jednání v sídle OSN v New Yorku.

Dohoda je výsledkem rozhovorů mezi delegáty mezivládní Konference o mořské biologické rozmanitosti oblastí mimo národní jurisdikci, svolanou rezolucí 72/249 Valného shromáždění OSN. Cílem dohody je dosažení ochrany 30 % světových oceánů do roku 2030 omezením rybolovu, lodních tras a průzkumné činnosti nebo hlubinnou těžbu nerostů. Podle organizací, jež se zabývají ekologií, jsou těžební procesy nebezpečné pro hnízdiště zvířat a mohou být toxické pro mořský život. Jednání byla léta zdržována kvůli neshodám ohledně financování a rybolovných práv. Státy se také roky nedokázaly shodnout na tom, jak společně spravovat zóny ve volném moři.

Jaké změny smlouva přinese?

Nejdůležitějším přínosem smlouvy je proces určování chráněných mořských oblastí (MPA - *Marine protected area*), protože pro naplnění cíle ochrany 30 % oceánů je zásadní schopnost identifikovat, zřízovat, regulovat a monitorovat zranitelné oblasti oceánů. Smlouva zároveň přináší nová pravidla pro posuzování vlivů komerční činnosti na životní prostředí ve volném moři. Státy a společnosti budou nově povinny veřejně informovat o možných negativních dopadech na mořské organismy a ekosystémy, a to před každým významným jednáním za účelem zisku, které bude probíhat na otevřeném oceánu.

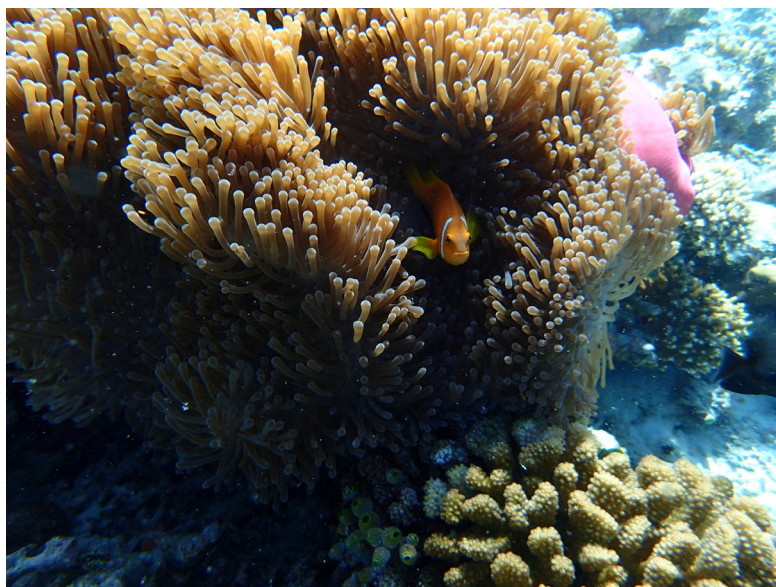

Mořská želva [1]

Smlouva dále zavádí opatření, jež má vést ke spravedlivému sdílení mořských genetických zdrojů. Ty jsou v současnosti ohrožovány technologickým pokrokem, nadměrným rybolovem a těžbou nerostů z mořského dna. Podle vědců lze považovat pouze 3 % oceánů za nedotčené. Mořské genetické zdroje, tedy genetický materiál z rostlin a živočichů žijících v oceánu, mohou být přínosem pro společnost, a to například při vytváření léčiv či průmyslových a potravinářských procesech.

Právě téma sdílení genetických zdrojů se stalo stěžejním předmětem sporu mezi rozvojovými a roz-

Korálový útes v Maledivách [2]

vinutými zeměmi. Zatímco bohatší státy disponují zdroji pro průzkum hlubin oceánu, méně rozvinuté země pro ně často postrádají technologie nebo kapacity. Tyto země proto požadují sdílení vědeckých objevů, které mohou být přínosné. Cílem je obohacení nejen zemí, jež mají tyto kapacity, ale i obyvatel ostatních zemí, které je postrádají. Problematika sdílení genetických zdrojů tkví také v tom, že v současné době není definované, jakou hodnotu oceánské zdroje mají a jakým způsobem by tedy měly být rozděleny.

Dohoda jako výsledek mnohaletých jednání

Nová dohoda následuje Úmluvu OSN o mořském právu, jež byla podepsaná v roce 1982 a která vytvořila oblast zvanou volné moře. Tyto oblasti pokrývají téměř dvě třetiny světového oceánu, jež nenáleží žádnému pobřežnímu státu a kde mají země právo lovit, využívat lodní dopravu a provádět výzkumy. Pouze 1 % těchto vod je však chráněno a celá oblast je dlouhodobě špatně řízena četnými mnohostrannými smlouvami a regionálními dohodami týkající se rybolovu, znečištění moře, stěhovavých ptáků a hlubinné těžby. Mořský život mimo tuto oblast je dlouhodobě ohrožen znečištěním, nadměrným využíváním, změnou klimatu a klesající biologickou rozmanitostí.

„Tato dohoda je vítězstvím vícestranné diplomacie a globálního úsilí čelit destruktivním trendům, kterým je vystaveno zdraví oceánů,“ uvedl generální tajemník OSN Antonio Guterres jen několik hodin po uzavření dohody. Dle Guterrese je smlouva zásadní nejen pro řešení trojitě planetární krize kterou je změna klimatu, ztráty biologické rozmanitosti a její

Ilustrační fotografie [3]

Mládě keřporkak [4]

znečištění, ale také pro dosažení cílů Agendy pro udržitelný rozvoj 2030.

Dohodu stále čeká ratifikace

Přestože je nová smlouva mezinárodním úspěchem, bude nějakou dobu trvat, než vstoupí v platnost. Aby vstoupila v platnost, musí ji ratifikovat 60 států. Bude také třeba zřídit institucionální orgány, jako je vědeckotechnický výbor, který je poradním orgánem zřizovaným za účelem poskytování odborného poradenství v oblastech vědy, výzkumu a techniky. Výbor také poskytuje informace napomáhající provádět Evropské komisi společnou rybářskou politiku EU.

Přestože delegace souhlasily s výslednou smlouvou a jejím uzavřením, některé země následně vydaly prohlášení napadající její výslednou podobu. Mezi tyto země patří například Rusko, které tvrdí, že nemělo dostatek času výsledky přezkoumat. Není také jasné, kdo bude hlídat MPA (*Marine protected area*) na volném moři, aby byla skutečně zajištěna jejich ochrana, nebo jak dále řešit výše finančních obnosů a mechanismy jejich vyplácení.

Další sliby OSN na ochranu oceánů

Implementaci řady projektů pro řešení krize světových oceánů umožňuje tzv. Program závazku pro oceány UNDP (*UNDP's Ocean Promise*). Cílem Ocean Promise UNDP (Rozvojový program OSN,

United Nations Development Programme) je využít maximální potenciál svých modrých ekonomik [2] prostřednictvím udržitelného využívání oceánů, vytvořit pracovní místa, snížit chudobu, zlepšit potravinové zabezpečení a genderovou rovnost do roku 2030.

Čtyř z deseti cílů udržitelného rozvoje [1] č. 14, týkajících se zachování mořských ekosystémů, mělo být dosaženo do roku 2020. Těmito cíli jsou udržitelné řízení mořských ekosystémů, ukončení nadměrného a nezákonného rybolovu, zachování 10 % pobřežních oblastí a odstranění destruktivních dotací na rybolov. Cíl týkající se znečištění moří má být splněn do roku 2025. Podle závazku pro oceány UNDP (*UNDP's Ocean Promise*) nebyl k roku 2022 dosažen žádný z těchto cílů udržitelného rozvoje a pokrok u většiny z nich byl pouze omezený.

Program na splnění Ocean Promise zahrnuje řadu již probíhajících i nových projektů a iniciativ na řešení krize světových oceánů. Organizace OSN Global Compact vypracovala klíčová doporučení pro podniky a vlády, aby začaly více využívat oceánská klimatická řešení. Doporučení se týká zejména čtyř oblastí činností, kterými jsou námořní doprava s nulovými emisemi, nízkouhlíkové modré potraviny, využívání obnovitelné energie na moři a řešení šetrně využívající potenciál přírodních zdrojů.

Poznámky

- [1] Cíle udržitelného rozvoje (SDGs), jinak známé jako globální cíle, jsou univerzální výzvou k ukončení chudoby, ochraně planety a zajištění míru a prosperity všech lidí. 17 cílů udržitelného rozvoje jsou jádrem Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, která byla přijata všemi členskými státy OSN v roce 2015.
- [2] Modrá ekonomika je koncept, který se zaměřuje na udržitelný rozvoj oceánů a pobřežních oblastí. Tento termín se poprvé objevil v roce 2012 a vznikl jako reakce na potřebu ochrany oceánů a jejich přírodních zdrojů.

Zdroje

- Do you know all 17 SDGs? United Nations. Získáno z: <https://sdgs.un.org/goals>.
- Kelley, T. (2023, březen 5). UN delegates reach historic agreement on protecting marine biodiversity in international waters. UN News. Získáno z: <https://news.un.org/en/story/2023/03/1134157>.
- Ocean biodiversity: global agreement on protection and sustainable use of resources and biodiversity in high seas. (2023, březen 4). European Commission. Získáno z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1382.

Chňapal černoskvřnný [5]

- Paddison, L. (2023, březen 6). Countries agree on historic oceans treaty to protect the high seas. CNN. Získáno z: <https://edition.cnn.com/2023/03/04/world/un-oceans-treaty-biodiversity-climate-intl/index.html>.
- Stallard, E. (2023, březen 5). Ocean treaty: Historic agreement reached after decade of talks. BBC News. Získáno z: <https://www.bbc.com/news/science-environment-64815782>.
- Stallard, E. (2023, březen 8). What is the UN High Seas Treaty and why is it needed?. BBC News. Získáno z: <https://www.bbc.com/news/science-environment-64839763>.
- Stewart, P. (2023, březen 8). The High Seas Treaty Is an Extraordinary Diplomatic Achievement. Carnegie. Získáno z: <https://carnegieendowment.org/2023/03/08/high-seas-treaty-is-extraordinary-diplomatic-achievement-pub-89228>.
- UNDP'S Ocean Promise. UNDP. Získáno z: <https://www.undp.org/ocean>.
- Taking Ocean-Climate Action. United Nations Global Compact. Získáno z: <https://unglobalcompact.org/take-action/ocean>.

Fotografie

- [1] Mořská želva. Sea turtle breath underwater, autor: dronepicr, 27. srpen 2015, zdroj: Flickr, CC BY 2.0.
- [2] Korálový útes v Maledívách. Maldives, autor: Hotel Kaesong, 12. srpen 2017, zdroj: Flickr, CC BY-SA 2.0.
- [3] Ilustrační fotografie. 20140723-IMG 4195, autor: Ryan McMinds, 23. červenec 2014, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0.
- [4] Mládě keporkak. Hello humans! From photographer Christopher Michel., autor: Christopher Michel, 17. listopad 2014, zdroj: Flickr, CC BY 2.0.
- [5] Chňapal Černoskvřnný. Longspot snapper - *Lutjanus fulviflamma*, autor: François Libert, 16. srpen 2014, zdroj: Flickr, CC BY-SA 2.0.

Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Radek Tesař

Írán poskytuje Rusku zbraně výměnou za kybernetické technologie

Rusko pokračuje ve sdílení pokročilých kybernetických technologií s Íránem. Teherán již dlouhou dobu usiluje o získání sofistikovaných technologií k vedení kybernetické války. Kooperace s Ruskem trvá již od roku 2021, kdy došlo k podpisu dohody o vzájemné spolupráci. Dříve poskytované technologie zajišťovaly především kybernetickou obranu Íránu.

Vzájemná spolupráce nicméně od počátku války na Ukrajině sílí a Rusko mělo teheránské vládě poskytnout různé systémy zlepšující schopnosti Íránu ve vedení kybernetické války a potlačování svobody slova v zemi. Rusko tak činí v reakci na prodej íránských bezpilotních letounů či raket krátkého doletu. Írán shodně Moskvě poskytuje tankové a dělostřelecké náboje.

Rusko poskytlo Íránu komunikační a sledovací technologie, stejně jako odposlouchávací zařízení. Dle dokumentu Citizen Lab, výzkumného střediska Univerzity v Torontu poskytla ruská společnost PROTEI Ltd Íránu i systém umožňující sledování mobilních telefonů, který by měl „umožnit státním orgánům přímo monitorovat, zachycovat, přesměrovávat, zhoršovat nebo zabraňovat veškeré mobilní komunikaci Íránců“.

Uganda: vztah mezi osobami stejného pohlaví pod trestem smrti

Uganda schválila na konci května tohoto roku zákon brojící proti LGBTQ+ komunitě. Zákonodárny proces dovršil podpis prezidenta Yoweri Museveniho. Kritizovaná úprava počítá mimo jiné s uložením trestu smrti při opakovaném odsouzení za intimitu mezi osobami stejného pohlaví. Před přijetím zákona varovala i Rada OSN pro lidská práva, přičemž vyzvala tamního prezidenta, aby jej vetoval. Dle zákona mohou být potrestány nejen osoby identifikující se jako součást LGBTQ+ komunity, ale i ti, kteří ji obhajují, včetně novinářů či ochránců lidských práv.

Íránský duchovní vůdce Sajjid Alí Chameneí [1]

V Ugandě se nejedná o první snahu přijmout obdobnou legislativu. Již v roce 2014 byl schválen zákon s totožným obsahem diskriminujícím LGBTQ+ komunitu. Ten však počítal nejvýše s možností doživotního vězení, nikoli s trestem smrti. Ani tehdy prezident Museveni právo veta nevyužil, ale zákon byl záhy po přijetí z procesních důvodů zrušen tamním ústavním soudem.

Právo veta nevyužil Museveni ani v tomto případě, požádal však parlament, aby přehodnotil některá přísná ustanovení původního schváleného návrhu zákona. Na začátku května se proto parlament návrhem zákona zabýval znovu. Návrh právní úpravy sice doznal zmírňujících změn, trest smrti byl však v zákonem stanovených případech zachován. Zákonodárci například odstranili povinnosti hlásit osoby s podezřením, že jsou součástí LGBTQ+ komunity.

Lidskoprávní organizace nyní doufají v další zásah ústavního soudu. Ten by byl však přípustný pouze, pokud by se prokázalo, že zákonodárny

proces trpěl vadami. Na žádné takové nedostatky však upozorňováno není. Trestání homosexuality není v afrických zemích výjimečné. Ve více než 30 zemích jsou stejnopohlavní páry trestány odnětím svobody. Výjimku představuje pouze Jihoafrická republika, která připouští stejnopohlavní manželství.

Vývoj dostupnosti potratových pilulek v USA

Spojenými státy americkými otřásá další případ omezení přístupu k dobrovolnému ukončení těhotenství. Na začátku dubna soud v Texasu nepravomocně zrušil oprávnění z roku 2000 pro používání přípravku Mifepriston způsobující potrat, protože Americký Úřad pro kontrolu potravin a léčiv (FDA) měl údajně pochybit během schvalovacího postupu.

Odvolací soud v New Orleans sice předmětné rozhodnutí zrušil, nicméně do dalšího rozhodnutí ve věci ponechal v platnosti částečná omezení v dostupnosti přípravku, zejména jej znemožnil předepisovat poskytovatelům zdravotní péče, kteří nejsou lékaři. V polovině května proběhlo další soudní jednání, to však žádné rozhodnutí nepřineslo. Soud tedy bude ve věci jednat znova. Problematika však byla řešena i před soudem ve státě Washington, kde soud došel k závěru, že v jeho obvodu nelze dostupnost potratové pilulky omezit.

V polovině dubna se do situace vložilo Ministerstvo zdravotnictví a sociálních služeb, které požádalo Nejvyšší soud o obnovení plného přístupu k přípravku Mifepriston, který se využívá ve více než polovině všech případů umělého ukončení těhotenství v USA. Nejvyšší soud návrhu vyhověl a omezení vydané soudem v New Orleans zrušil. Lze očekávat, že Nejvyšší soud bude přezkoumávat i rozhodnutí soudu v New Orleans ve věci, a to nehlédě na výsledek.

Vysoký komisař OSN pro lidská práva Volker Türk [2]

Ugandský prezident Yoweri Museveni [3]

Mechanismus na hledání pohřešovaných osob jako cesta k míru

Vysoký komisař OSN pro lidská práva Volker Türk v březnu opakovaně vyzval Valné shromáždění OSN k vytvoření nového mechanismu pro hledání pohřešovaných osob v Sýrii. V zemi, kterou od roku 2011 sužuje občanská válka, se stále pohřešuje odhadem 100 tisíc osob. Diana Semaanová, zástupkyně ředitele Amnesty International pro Střední východ a severní Afriku navíc uvádí, že „syrská vláda a ozbrojené opoziční skupiny nadále odstraňují nebo unášejí každého, kdo se jim postaví.“

Türk shodně upozornil na to, že krize v oblasti pohřešovaných osob prohlubuje utrpení tamního obyvatelstva a vzdaluje možnost smířlivého řešení situace. O naléhavosti hovořil i generální tajemník OSN António Guterres a uvedl, že „mezinárodní společenství má morální povinnost poskytnout pomoc.“

Je nezbytné, aby svět vyvíjel na obě strany konfliktu a jejich spojence náležitý tlak, aby došlo k ukončení nuceného mizení. Cílem by mělo být i donucení syrské vlády ke zveřejnění jmen všech osob, jež zemřely v detenčních zařízeních a k tomu, aby informovala jejich rodiny. Zároveň je žádoucí, aby byl nezávislým humanitárním organizacím umožněn přístup zejména do syrských zadržovacích zařízení.

Zdroje

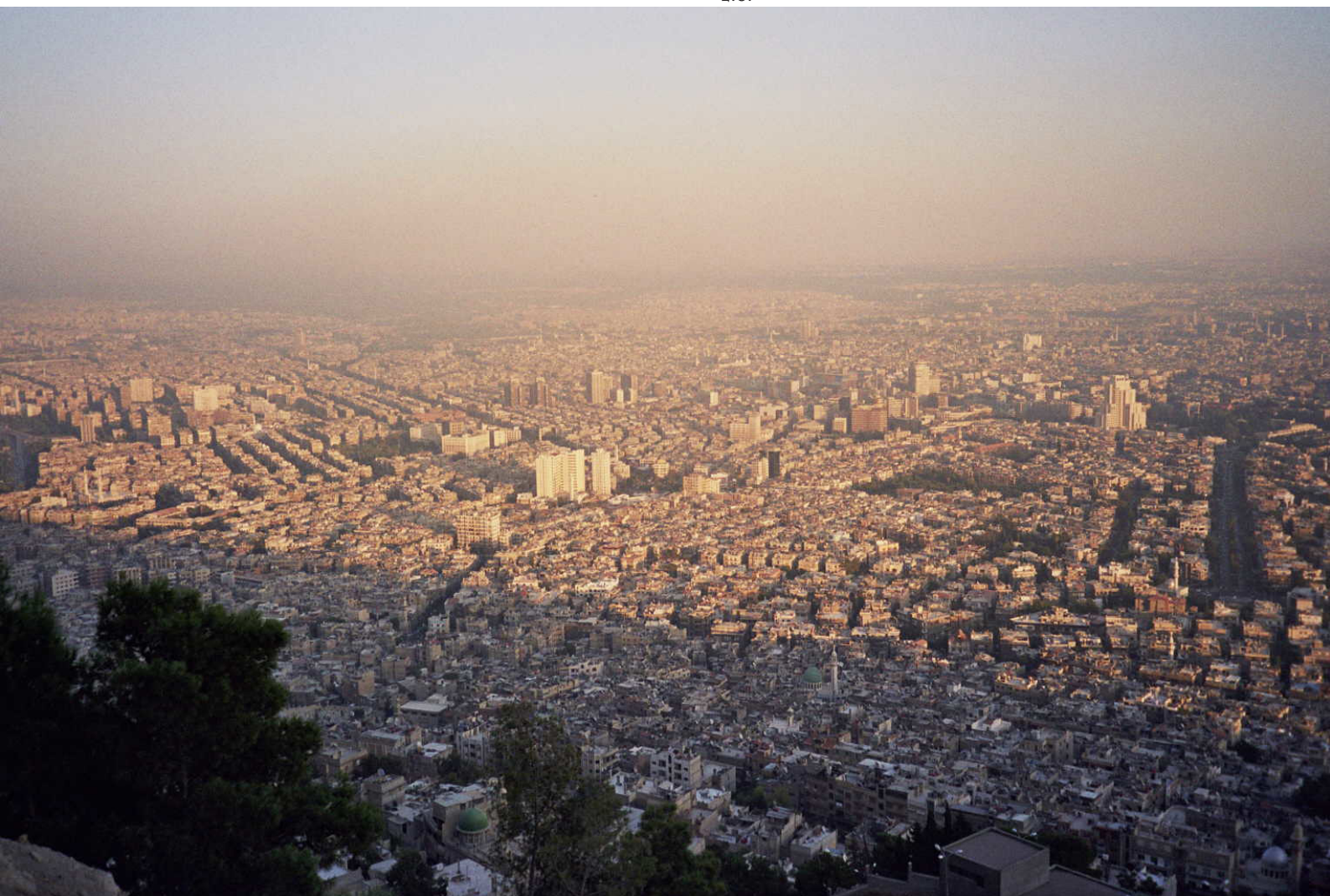
Atuhaire, P. (2023, květen 2). Uganda waters down anti-gay law. BBC. Získáno z <https://www.bbc.com/news/world-africa-65447126>.

- Belluck, P. & Liptak, A. (2023, duben 13). Abortion Is Back at Supreme Court's Door After Dueling Orders on Pill. *The New York Times*. Získáno z <https://www.nytimes.com/2023/04/13/health/abortion-pill-ruling-appeal.html>.
- Levinson-King, R. & Honderich, H. (2023, duben 16). US takes Texas abortion pill case to Supreme Court. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65260880>.
- Lieber, D. & Faucon, B. & Amon, M. (2023, březen 27). Russia Supplies Iran With Cyber Weapons as Military Cooperation Grows. *The Wall Street Journal*. Získáno z <https://www.wsj.com/articles/russia-supplies-iran-with-cyber-weapons-as-military-cooperation-grows-b14b94cd>.
- Madowo, L & Nicholls, C. (2023, březen 22). Uganda parliament passes bill criminalizing identifying as LGBTQ, imposes death penalty for some offenses. *CNN*. Získáno z <https://edition.cnn.com/2023/03/21/africa/uganda-lgbtq-law-passes-intl/index.html>.
- Noor, P. (2023, duben 22). Abortion pill case: what does the supreme court order mean and what comes next? *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/us-news/2023/apr/21/abortion-pill-ruling-mifepristone-supreme-court-explained>.
- Noor, P. (2023, květen 17). Abortion pill case: where does the lawsuit against the pill currently stand? *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/us-news/2023/may/17/abortion-pill-ruling-mifepristone-fifth-circuit-supreme-court-explained>.
- Nyeko, O. (2023, březen 22). Ugandan Parliament Passes Extreme Anti-LGBT Bill. *Human Rights Watch*. Získáno z <https://www.hrw.org/news/2023/03/22/ugandan-parliament-passes-extreme-anti-lgbt-bill>.
- Outright International. Support LGBTQ People in Uganda. Získáno z <https://outrightinternational.org/Uganda-fund>.
- Okiror, S. (2023, květen 2). Uganda's parliament passes mostly unchanged anti-LGBTQ bill. *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/world/2023/may/02/uganda-parliament-passes-anti-lgbtq-bill>.
- Syria: Families of 'Disappeared' Deserve Answers (2022, listopad 30). Human Rights Watch. Získáno z <https://www.hrw.org/news/2022/11/30/syria-families-disappeared-deserve-answers>.
- UN chief calls for new tool to find 100,000 'disappeared' Syrians (2023, březen 28). *UN News*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2023/03/1135127>.
- UN rights experts condemn Uganda's 'egregious' anti-LGBT legislation (2023, březen 29). *UN News*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2023/03/1135147>.
- Winsor, M. (2023, květen 29). Uganda's president signs anti-gay bill into law that calls for death penalty in some cases. *abc NEWS*. Získáno z <https://abcnews.go.com/International/uganda-president-signs-anti-lgbtq-bill-law/story?id=99669794>.

Fotografie

- [1] Íránský duchovní vůdce Sajjid Alí Chameneí. Portrait of Ali Khamenei, Nowruz 2018, autor: Khamenei.ir, Fars Media Corporation, 19. březen 2018, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 4.0.
- [2] Vysoký komisař OSN pro lidská práva Volker Türk. Press conference Volker Turk, Assistant High Commissioner, UNHCR, autor: EU2018BG Bulgarian Presidency, 25. leden 2018, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0.
- [3] Ugandský prezident Yoweri Museveni. Museveni July 2012, autor: Russel Watkins/Department for International Development, 11. červenec 2012, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0.
- [4] Damašek, hlavní město Sýrie. Damascus from Above, autor: upyernoz, 27. září 2005, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0.

Damašek, hlavní město Sýrie [4]

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce: Lucie Nechvátalová a Pavel Doubek

Újma na zdraví vzniklá v nemocnici: jak dosáhnout jejího odškodnění?

Karolína Vejmolová

V případě nespokojenosti se zdravotními službami česká legislativa opravňuje potenciálního poškozeného podat žalobu k soudu nebo stížnost k poskytovateli zdravotních služeb.

Podáním žaloby je možné se domáhat odškodnění či omluvy, avšak je potřebné si uvědomit, že řešení sporu soudní cestou může být náročné po časové i finanční stránce. Co se týče stížnosti, tak ta poškozenému umožňuje, aby byla záležitost prošetřena, případně došlo k její nápravě.

Stížnost je ze všeho nejdříve nutné adresovat poskytovateli zdravotních služeb, tj. konkrétnímu lékaři nebo rovnou řediteli nemocnice. Jestliže však poškozený není spokojen s vyřízením stížnosti, může následně oslovit příslušný správní orgán, zpravidla krajský úřad, který bývá zřizovatelem těchto zdravotnických zařízení.

Pokud se prokáže pochybení ze strany nemocnice nebo ošetřujícího lékaře, krajský úřad může žádat o nápravu. V případě, že ji již zjednat nelze, musí se krajský úřad zasadit alespoň o to, aby k pochybení opětovně nedocházelo. Jedině soud však může nařídít poskytovateli zdravotních služeb vyplacení finančního odškodnění v důsledku způsobené újmy.

Zásady nezbytné pro vyřizování stížností

Krajský úřad se při vyřizování stížností musí řídit určitými zásadami. Protože je podle zákona o zdravotních službách poskytovatel povinen vytvořit podmínky k uplatňování práv pacientů včetně práva na úctu, na důstojné zacházení a ohleduplnost, musí se krajský úřad zabývat všemi stížnostmi, které jsou směřovány k pochybení poskytovatelů zdravotních služeb.

Znak zdravotníků [1]

Dále by měl krajský úřad bez zbytečného odkladu stanovit nezávislého odborníka nebo kvalifikovanou komisi za účelem prověření skutkového stavu daného případu, pokud je tak v zákoně o zdravotních službách uvedeno. Odborník by se měl specializovat v oboru, ke kterému se stížnost váže, jelikož jedině tak může případ patřičně posoudit.

Rovněž musí být stěžovatel seznámen s průběhem vyřizování stížnosti a současně by měl být informován i o jeho právu být přítomen na jednání odborné komise, přičemž krajský úřad mu má s předstihem sdělit datum jednání.

Krajský úřad je odpovědný za vyřízení stížnosti v určité lhůtě. [1] Musí se vypořádat s každou námitkou, kterou stěžovatel vznesl. Pokud některou z nich označil za zjevně nedůvodnou a věcně se jí nezabýval, musí svůj postup stěžovateli srozumitelně odůvodnit. S ohledem na princip otevřenosti musí krajský úřad vyrozumět o uložených opatřeních nejen odpovídající zdravotní pojišťovnu, nýbrž také stěžovatele.

Jak může pomoci ombudsman?

Pokud není stěžovatel spokojen s tím, jak krajský úřad jeho stížnost vyřídil, je možné se s výhradami obrátit na ombudsmana. Může se tomu tak dít, například tehdy, pokud nejsou poškozenému zodpovězeny všechny námitky, které ve stížnosti zazněly. Protože je krajský úřad povinen sdělit stěžovateli jméno a příjmení odborníka pověřeného k prošetření záležitosti, neučiní-li tak, je možné i tyto námitky předložit ombudsmanovi.

Avšak pro postoupení stížnosti ombudsmanovi je nutné doložit předmětnou stížnost a vyřízení této stížnosti ze strany daného úřadu (postačí prosté kopie těchto dokumentů). Kromě toho je třeba uvést také to, v čem z pohledu poškozeného úřad či ministerstvo pochybily.

Jinými slovy, úlohou ombudsmana je zaručit, aby byla stížnost vyřízena dle patřičných právních předpisů a principů dobré správy. Ombudsman tedy

nemůže prošetřovat vlastní kvalitu poskytnutých zdravotních služeb ani nárok na odškodnění újmy na zdraví.

Právo na náhradu újmy na zdraví

Právo na náhradu nemajetkové újmy vyplývá z článku 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, ve kterém je vyjádřena záruka osobní nedotknutelnosti. Tato záruka je založena na ochraně integrity člověka jak psychické i fyzické, přičemž se tím rozumí „způsobení zranění, způsobení či zhoršení choroby, a to i choroby, resp. poruchy psychické, ale i pouhé způsobení bolesti.“ Právě vznik této újmy podmiňuje nárok na náhradu nemajetkové újmy.

Podle § 2958 občanského zákoníku má proto škůdce, který způsobil poškozenému újmu na zdraví, povinnost nahradit vytrpěnou bolest a jinou nemajetkovou újmu v penězích. Pokud poškozením zdraví vznikla překážka znesnadňující lepší budoucnost

Právo na náhradu újmy plyne z Listiny základních práv a svobod [2]

poškozenému, má nárok na odškodnění za ztížení společenského uplatnění. V některých případech ale není možné vytyčit přesnou výši náhrady, z čehož plyne, že se její výše určuje v souladu se zásadami slušnosti.

Jak soudy postupují při stanovení náhrady za újmu na zdraví?

Pravidla pro stanovení náhrady za újmu na zdraví, ze kterých soudy vychází, poskytuje Metodika k náhradě za bolest a ztížení společenského uplatnění (Metodika), vytvořená Nejvyšším soudem s účinností aktuálního občanského zákoníku. Metodika má pouze doporučující, nikoliv závazný charakter, soud se proto od ní může odchýlit. Při nastavování výše odškodnění újmy musí být však zohledněna subjektivní stránka každého případu.

Ústavní soud nicméně disponuje pravomocí vložit se do těch případů, u kterých byla přiznána příliš nízká náhrada nemajetkové újmy. Je tomu tak proto, že extrémně nízká výše náhrady může u poškozených osob vzbudit pocit bezpráví nebo dokonce zapříčinit druhotnou újmu (viz Bulletin říjen 2021, s. 33).

Otázku vzniku překážky lepší budoucnosti řeší výhradně soudce, soudní znalec ji fakticky posoudit nemůže. To také vytýká Ústavní soud v jednom ze svých nálezů v reakci na ústavní stížnost, ve které stěžovatelka žádá zrušení rozhodnutí obecných soudů z důvodu porušení práva na soudní ochranu [2].

Ústavní soud v uvedeném hodnocení zjistil i další exces, a to konkrétně ve spojitosti s tím, jak soudy vykládaly a aplikovaly § 2958 občanského zákoníku v kombinaci s Metodikou. Z toho také Ústavní soud vyvodil, že skutečně došlo k nerespektování čl. 36 odst. 1 Listiny.

Poznámky

[1] Stížnost musí být vyřízena do 30 dnů od toho, co krajský úřad stížnost obdržel. Pokud je pro posouzení stížnosti jmenován nezávislý odborník, je lhůta stanovena na 90 dnů, a v případě nezávislé komise dokonce na 120 dnů, může však být prodloužena o 60 dnů.

[2] Právo na soudní ochranu garantuje článek 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Kancelář veřejného ochránce práv [3]

Zdroje

Kancelář veřejného ochránce práv. (2017). *Zásady vyřizování stížností na postup poskytovatelů zdravotních služeb*. Dostupné z: (https://www.ochrance.cz/letaky/zasady_vyrizovani_stiznosti_na_postup_poskytovatelu_zdravotnich_sluzeb/ochrance_letak_zasady_vyrizovani_stiznosti_na_postup_poskytovatelu_zdravotnich_sluzeb.pdf).

Kancelář veřejného ochránce práv. (2022). Dostupné z: *Zdravotnictví: Stížnosti ve zdravotnictví* (<https://www.ochrance.cz/letaky/zdravotnictvi-stiznosti/zdravotnictvi-stiznosti.pdf>).

Nález Ústavního soudu ze dne 21. 3. 2023, sp. zn. I. ÚS 1010/22.

Nejvyšší soud. (2020). Dostupné z: *Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku)* ([https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/o/47419994A5F01C1CC-125855Foo22C939/\\$file/D%20-%20Technick%C3%A1%20%C4%8D%C3%A1st%202020.pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/o/47419994A5F01C1CC-125855Foo22C939/$file/D%20-%20Technick%C3%A1%20%C4%8D%C3%A1st%202020.pdf)).

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů (zákon o zdravotních službách).

Fotografie

[1] Znak zdravotníků. Paramedic cross 01, autor: MAC13, 22. duben 2006, zdroj: Wikimedia Commons, CCo 1.0.

[2] Právo na náhradu újmy plyne z Listiny základních práv a svobod. Paciente COVID-19 en el Hospital clínico UC-Christus, autor: Pontificia Universidad Católica de Chile, 27. květen 2020, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0.

[3] Kancelář veřejného ochránce práv. Brno, Údolní 39, kancelář VOP (6745), autor: Martin Strachoň / Wikimedia Commons, 20. červenec 2015, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.

Aktuality české sekce

Jakub Dubják

Zesnula paní Dana Němcová, bojovnice za svobodu a lidská práva nejen za komunismu

Dne 11. dubna 2023 nás navždy opustila paní Dana Němcová ve věku 89 let. Měla za sebou pestrý život, během kterého dokázala vystudovat psychologii na Karlově univerzitě, stát se matkou sedmi dětí, zaujmout roli významné tváře československého disentu, být poslankyní Federálního shromáždění, spoluzaložit Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných [1] a mnoho dalších aktivit, pro které bychom si měli připomenout její památku.

Ještě před Chartou 77 se paní Němcová zapojila do veřejného dění podpisovou akcí v roce 1976, kterou zorganizovala, aby podpořila zatčenou skupinu The Plastic People of the Universe. To ji tehdy stálo práci psycholožky, kterou musela vyměnit za pozici uklízečky a domovnice. O to větší význam mělo její následující zapojení do Charty 77. Stala se jednou z prvních signatářů a v návaznosti na to i její mluvčí. Její odkaz i dnes nadále žije například ve Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové [2], u jehož počátků stála, nebo i v Poradně pro uprchlíky Českého helsinského výboru [3], kterou založila společně s právníčkou Annou Grušovou.

Vláda k poslaneckému návrhu zákona na uzákonění zemských vlajek Čech, Moravy a Slezska zaujala neutrální stanovisko

Státní symboly jsou projevem hrdosti, zdravého patriotismu a historického odkazu. Čechy, Morava a Slezsko nejsou pouhou řadou tří jmen určených pro jednotlivá území. Za každým z nich je kus historie, a tedy i díl státnosti jako celku, který si zasluhuje pozornost.

Poslanecký návrh zákona o zemských znacích a vlajkách z letošního března naráží na skutečnost, že zemské znaky jsou v současnosti upraveny pouze jako součásti Velkého státního znaku. Zemským vlajkám pak zákonná úprava nevěnuje pozornost žádnou. Návrh zákona svými pěti paragrafy zavádí samostatnou právní úpravu pro znaky a vlajky

Dana Němcová matka, psycholožka, bývalá mluvčí Charty 77 a bojovnice za svobodu [1]

Čech, Moravy a Slezska společně s obecně stanovenými pravidly pro jejich užívání.

Vláda tento návrh projednala 5. dubna tohoto roku. Zaujala k němu neutrální stanovisko a zároveň poukázala na některé nedostatky vhodné k zohlednění během legislativního procesu. Problematickou je například absence určení hranic Slezska, povinnost vyznačit průběh zemské hranice na dálnicích a silnicích a s tím související otázka, kdo tak má učinit, nebo také výsledná výše nákladů s vyznačováním spojená. Kritice neunikl ani přechodník použitý v preambuli návrhu zákona.

Zavírání poboček České pošty se dotýká i osob se zdravotním postižením

Koncem března Česká pošta uveřejnila na svých internetových stránkách zprávu o plánovaném zrušení svých 300 poboček [4] k 1. červenci tohoto roku. Hlavním důvodem pro nastalou změnu je dlouhodobě klesající poptávka po nabízených službách při osobní návštěvě poboček pošty. Možné alternativy

nabídla digitalizace, Balíkovny a samoobslužné výdejní boxy. Podle České pošty byla při sestavování seznamu poboček určených ke zrušení zohledňována i kritéria důležitá pro zákazníka. Mezi tato byl prý zahrnut rovněž bezbariérový přístup.

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z. s., [5] však upozornila na skutečnost, že místy dochází k rušení bezbariérových poboček s tím, že ty nepřístupné zůstávají. Spolek proto bude o dané věci jednat s ministrem vnitra Vítem Rakušanem společně s pověřeným generálním ředitelem České pošty Miroslavem Štěpánem.

Návrh ústavního zákona, který cílí především na ochranu vody

Návrh ústavního zákona od Ministerstva životního prostředí [6], který byl v souladu s Programovým prohlášením vlády v listopadu loňského roku předložen k připomínkovému řízení, má nyní od 23. března k projednání vláda.

Nabízená změna spočívá v úpravě znění čl. 7 Ústavy [7], který by po jeho přijetí měl znít: „*Stát dbá o šetrné využívání zdrojů, zejména vody a půdy, a o ochranu životního prostředí.*“ [8] V důvodové zprávě předkladatelé upozornili na zastaralost čl. 7 Ústavy, na výrazné změny v životním prostředí od přijetí samostatné Ústavy a v neposlední řadě i na nezbytnost šetrného užívání přírodních zdrojů, na kterou nás upozornila náročná sucha předchozích let. Návrh má být účinný k 1. lednu 2024.

V rámci připomínkového řízení například zaznělo, že se jedná o nadbytečnou právní úpravu, jelikož čl. 7 již nyní nabízí dostatečnou právní ochranu

Poslanecký návrh zákona by zavedl samostatnou právní úpravu pro zemské znaky i vlajky [2]

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z. s. oslovila také ministra vnitra Víta Rakušana [3]

a problematiku uváděnou v důvodové zprávě k návrhu lze řešit i běžnými zákony. Byly také vysloveny obavy ze zavedení demonstrativního výčtu, který by tak mohl mít ve výsledku odlišný efekt od toho zamýšleného. Mohlo by tak dojít nikoliv ke zvýšení ochrany vody, nýbrž ke snížení ochrany zbylých součástí přírodního prostředí.

Jestli bude návrh ústavního zákona přijat zatím nelze s jistotou říci.

Poznámky

- [1] Viz webové stránky o dějinách Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných dostupné <https://www.vons.cz/uvod>.
- [2] Viz internetové stránky nadace dostupné na <https://www.vdv.cz/>.
- [3] Viz internetové stránky sdružení dostupné na <https://www.migrace.com/>.
- [4] Seznam zrušených poboček je dostupný přímo na webových stránkách České pošty na <https://www.ceskaposta.cz/-/ceska-posta-zrusi-300-svych-pobocek>.

- [5] Viz webové stránky spolku dostupné na <https://nrzp.cz/>.
- [6] Návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, dostupný na <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCKRGU5Z2/>.
- [7] Aktuální znění: „Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.“
- [8] Viz <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCKRGU5Z2/>.

Zdroje

- Česká pošta. (2023, březen). *Česká pošta zruší 300 svých poboček* [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.ceskaposta.cz/-/ceska-posta-zrusi-300-svych-pobocek>.
- ČTK. (2023, duben). Zemřela Dana Němcová, bývalá mluvčí Charty 77. Patřila k nejvýraznějším osobnostem disentu. *iROZHLAS*. Získáno z https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dana-nemcova-zemrela-umrti-disent-psycholozka_2304110908_ako?fbclid=IwAR2.
- ČTK. (2023, duben). Zemřela jedna z nejvýraznějších disidentek Dana Němcová. *České noviny*. Získáno z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2350368>.
- Koudelka, Z. (2023, duben 5.). Znak a vlajky Čech, Moravy a Slezska a neznalost pražského vojenského ústavu. [příspěvek na blogu]. Získáno z <https://www.blogosvet.cz/article/znaky-a-vlajky-cech-moravy-a-slezska-a-neznalost-prazskeho-vojskeho-historickeho-ustavu-Esfzc>.
- Krásá, V. (2023). *Informace č. 30 – 2023 (Rušení poboček České pošty)*. Získáno z <https://nrzp.cz/2023/03/31/informace-c-30-2023-ru-seni-pobocek-ceske-posty/>.
- Ministerstvo životního prostředí. (2023). Návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/navrh_ustavniho_zakona.

Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství [4]

- Sdružení pro integraci a migraci. (2023). O NÁS. Získáno z <https://www.migrace.com/cs/organizace>.
- Úřad vlády České republiky. (2023). Návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. Dostupné z <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCKRGU5Z2/>.
- Úřad vlády České republiky. (2023). Návrh poslanců Radka Vondráčka, Pavla Blažka, Petra Gazdika, Lucie Šafránkové, Mariana Jurečky, Vlastimila Válka a dalších na vydání zákona o zemských znacích a vlajkách (sněmovní tisk č. 400). Dostupné z <https://www.odok.cz/portal/veklep/material/KORNCPPJBM3E/>.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Válová, I. (2023). *Poslanci navrhli uzákonit zemské vlajky a znaky Čech, Moravy a Slezska*. Získáno z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/03/poslanci-navrhli-uzakonit-zemske-vlajky-a-znaky-cech-moravy-a-slezska/>.

Fotografie

- [1] Dana Němcová matka, psycholožka, bývalá mluvčí Charty 77 a bojovnice za svobodu. Dana Němcová (2019) II, autor: Jindřich Nosek (NoJin), 17. listopad 2019, zdroj: *Wikimedia Commons*, CC BY-SA 4.0.
- [2] Poslanecký návrh zákona by zavedl samostatnou právní úpravu pro zemské znaky i vlajky. Cedule se znakem Moravy upozorňující na moravskoslezskou hranici na řece Ostravici, autor: Pavel Fric, 29. červenec 2022, zdroj: *Wikimedia Commons*, CC BY-SA 4.0.
- [3] Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z. s. oslovila také ministra vnitra Víta Rakušana. Vít Rakušan (2020), autor: Jindřich Nosek (NoJin), 7. únor 2020, zdroj: *Wikimedia Commons*, CC BY-SA 4.0.
- [4] Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Filipovský pramen řeky Chrudimky, CZ170408-022, autor: Josef Kreuz (PEPan), 8. duben 2017, zdroj: *Wikimedia Commons*, CC BY-SA 4.0.

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních článků o lidských právech

Jakub Dubják

Vnitrostátní právo

Kotlán, P.: „Covidová“ krádež – vyřešený problém? Časopis pro právní vědu a praxi 1/2023.

Schinnenburgová, P. Přechod majetku České republiky do vlastnictví obcí: Důvěřuj, ale prověřuj! Bulletin advokacie 4/2023.

Simon, R.: Zvyšování environmentální udržitelnosti prostřednictvím reformy smluvního práva. Jurisprudence 1/2023.

ÚS: K posuzování nároku na bezplatnou právní pomoc obhájce. Bulletin advokacie 4/2023.

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

Jurčák, V.- Ivančík, R.: Od Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky k spoločnej armáde Európskej únie. Vojskové rozhledy 1/2023.

Ilustrační fotografie [1]

Nový, M.: Market Power, Economic Dependence, or Bargaining Power: Why Do Titans Still Enjoy Protection in Several Member States? Časopis pro právní vědu a praxi 1/2023.

821. Věc Rabczewska proti Polsku (Urážka náboženského vyznání a cítění). Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva 2/2023.

Politologie, mezinárodní vztahy a zahraniční politika

Páleníková, B.- Staníčková, M.: Contribution of eu funds to regional development in the Czech Republic – presumption improving the quality of life. World Economy and Policy 1/2023.

Shamaila, A.- Saman, Z.: Integrace žen do bojových operací a vedení války: možnost integrace do pákistánských ozbrojených sil. Vojskové rozhledy 1/2023.

Tichý, A.- Saibert, R.: Možnosti rozvoje schopností zdravotnického zabezpečení v oblasti ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení. Vojskové rozhledy 1/2023.

Fotografie

[1] Ilustrační fotografie. Bound volumes of the Harvard International Law Journal, autor: J.-H. Janßen, 7. březen 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CCo 1.0.

Redakce Bulletinu

Editor: *Pavel Doubek*

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce:

JUDr. Ing. Jan Lhotský, Ph.D., E.MA

Jan je vedoucím Centra pro lidská práva a demokracii. Po vystudování práva a ekonomie pokračoval v doktorském studiu mezinárodního práva. Vystudoval rovněž lidskoprávní program E.MA v italských Benátkách a rakouském Grazu. Pracoval v advokacii i v právním oddělení Evropské služby pro vnější činnost v Bruselu. Poté působil jako Visiting Professional u soudního senátu Mezinárodního trestního soudu v Haagu a následně jako právník u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Nyní působí v Kanceláři veřejného ochránce práv a Centru mezinárodního práva Ústavu mezinárodních vztahů v Praze. V rámci mezinárodního práva se specializuje především na lidská práva a mezinárodní trestní právo.

Stážisté:

Mgr. Dalibor Jirda: Dalibor je absolventem Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Během studií pracoval jako praktikant v advokátní kanceláři Frank Bold Advokáti a dále jako právní poradce ve spotřebitelské organizaci dTest. Nejvíce se však zajímá o trestní právo, přičemž momentálně působí na Nejvyšším státním zastupitelství jako asistent státního zástupce.

Mgr. Nikola Burdová: Nikola v současné době dokončuje magisterské studium práv na Karlově univerzitě v Praze. Vedle lidských práv se zajímá o mezinárodní humanitární právo nebo také o právo trestní. Věnovala se například dobrovolnictví pro Amnesty International a zúčastnila se stáže v neziskové organizaci zaměřující se na uprchlické a azylové právo. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři.

Mgr. Roman Tocháček: Roman je absolventem Právnické fakulty MU a studentem její Ekonomicko-správní fakulty. Má zkušenosti z různých advokátních kanceláří a nakonec zakotvil v menší advokátní kanceláři se zaměřením na trestní právo. V průběhu ukrajinské uprchlické krize působil na Odboru azylové a migrační politiky MVČR.

2) Evropský systém ochrany LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Tomáš Opat

Tomáš vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde se věnoval především mezinárodnímu právu a lidským právům. Po škole nastoupil na stáž v NATO, kde působil v sekci politického plánování kanceláře generálního tajemníka. V současné době pracuje jako parlamentní asistent v Evropském parlamentu, kde se věnuje především otázkám týkajícím se výborů pro zahraniční vměšování a dezinformace a pro kulturu a vzdělávání.

Stážisté:

Mgr. Filip Lamparter: Filip vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Během studia se zúčastnil několika moot courtů, působil v Organizaci pro pomoc uprchlíkům a absolvoval lidskoprávní stáž na Maltě. V současnosti pracuje jako advokátní koncipient se zaměřením na energetické právo.

Bc. Daniela Maietová: Daniela studuje navazující magisterský obor Evropská studia na Masarykově univerzitě a také Multimédia a Žurnalistika. Absolvovala stáž v Českém Centru Brusel, kde se podílela na organizaci kulturních akcí v rámci českého předsednictví v EU. Je dobrovolnicí v Amnesty International. Nejvíce se zajímá o evropské právo, právo žen a dětí, a o ochranu kulturního dědictví.

Mgr. Kamila Pelíšková: Kamila vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Během studií se v praxi věnovala nejvíce veřejným zakázkám. Nyní pracuje na oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu. Kromě lidských práv se zajímá zejména o právo životního prostředí.

Barbora Baránková: Barbora v současné době dokončuje studium na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Během studií pracovala jako právní asistentka v advokátní kanceláři Frank Bold Advokáti. V rámci výměnného pobytu Erasmus absolvovala semestr na nizozemské univerzitě Radboud ve městě Nijmegen. Nejvíce se zajímá o právo životního prostředí a právo Evropské unie.

3) Mezinárodní politika, byznys a LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Bc. Michaela Stenzelová

Michaela vystudovala Právnickou fakultu MU a současně Mezinárodní vztahy a Evropská studia. Zaujímá se o mezinárodní politiku, lidská práva, problematiku přeshraniční trestné činnosti a kybernetických hrozeb. Absolvovala stáže na Velvyslanectví ČR v Římě a Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Po dokončení studií působila jako OSN Dobrovolnice při Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu v Sarajevu.

Bc. Alžběta Dvořáková

Alžběta je studentkou Bezpečnostních a strategických studií a Mezinárodních vztahů na Masarykově univerzitě. V minulosti absolvovala stáže v La Strada Česká republika či na Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Alžběta se zajímá o porušování lidských práv v kontextu ozbrojených konfliktů a o terorismus a organizovaný zločin na Blízkém východě, v Afghánistánu a Pákistánu.

Stážisté:

Le Minh Tam: Tami studuje čtvrtým rokem právo na Univerzitě Palackého. Absolvovala EVS rok v Německu v Tandem Regensburg. Během studia pracovala v advokátní a insolvenční kanceláři. Zajímá se o mezinárodní vztahy a lidská práva.

Radek Tesař: Radek v současné době studuje právo na MU. Donedávna pracoval v insolvenční kanceláři. Nyní dochází na praxi na insolvenční úsek ke Krajskému soudu v Brně. Blíže se věnuje civilnímu právu procesnímu, lidským právům a mezinárodnímu právu soukromému.

Kristýna Tylšová: Kristýna tento rok úspěšně ukončila studium na Mendelově univerzitě v Brně v oboru Mezinárodní rozvojová studia. Momentálně pracuje v IT firmě, žije v Latinské Americe a zaměřuje se zejména na machismus a práva žen.

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce:

Mgr. Lucie Nechvátalová, E.MA

Lucie vystudovala právo na Právnické fakultě MU a lidská práva a demokratizaci na EIUC v Benátkách a Université de Strasbourg. Stážovala v OSN, u ESLP a u veřejného ochránce práv. Působí na Nejvyšším správním soudě jako asistentka soudce. Věnuje se především evropskému systému ochrany lidských práv, konkrétně zákazu špatného zacházení, pozitivním povinnostem států a odškodňování.

Mgr. Pavel Doubek, Ph.D.

Pavel vystudoval doktorské studium na Právnické fakultě MU. Pracoval v Kanceláři ombudsmana a na Úřadu vlády ČR. V roce 2019 se v rámci postdoktorského programu podílel na zřizování národního preventivního mechanismu na Taiwanu.

Stážisté:

Bc. Karolína Vejmolová: Karolína studuje magisterský obor Mezinárodní studia a diplomacie na Vysoké škole ekonomické v Praze. Mezi oblast jejího zájmu patří především práva národnostních a etnických menšin, práva dětí a mechanismy dodržování lidských práv.

Jakub Dubják: Jakub je studentem oboru Právo a právní věda společně s oborem Mezinárodněprávní obchodní studia na Masarykově univerzitě v Brně. Zájem má především o sféru veřejného práva. Rád se věnuje rekreačním sportům, vaření a je milovníkem čaje.

Dominika Hubíková: Dominika studuje pátý ročník PrF MU. Našla zálibu v oblasti lidských práv a taky v mediálním právu. Studovala v Lyonu, kde započal její zájem o francouzský jazyk a kulturu.

www.centrumlidskaprava.cz

Centrum
pro lidská práva
a demokracii

Bulletin vydává Centrum pro lidská práva a demokracii

e-mail info@centrumlidskaprava.cz | web www.centrumlidskaprava.cz

Redakční rada Jan Lhotský, Tomáš Opat, Michaela Stenzelová, Alžběta Dvořáková, Lucie Nechvátalová, Pavel Doubek (editor), Kontakt na editora doubekpavel28@gmail.com Sazba Jakub Dubják | ISSN 1804-2392.